Collection of Jokes in Sanskrit

హాస్యకణికాసంగ్రహః

Document Information

Text title : Collection of Jokes in Sanskrit hAsyakaNikA 1

File name : hAsyakaNikA1.itx

Category : misc

Location : doc_z_misc_general

Description/comments : "□□□□□□□ □□□□□□" <samskrit.samvadah@gmail.com>

Latest update : August 30, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 30, 2024

sanskritdocuments.org

హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

౧

మహిలానామ్ అద్యతనీయా నవీనా సమస్యా

సర్వకారేణ ఘోషితం " యే జనాః ౫౦-వర్షీయాః తదధికవర్షదేశీయాః వా తేభ్యః/తాభ్యః ఏవ కోరోనావేక్సీనం పూర్వం దాస్యతే, అన్యైః చ న్యూనాతిన్యూనం ఏకవర్ష-పర్యన్తం ప్రతీక్షారతైః భవితవ్యమ్ ఏవ భవిష్యతి" ఇతి (ఉన్హేం కమ సే కమ ఏక వర్ష తక ప్రతీక్షా కరనీ హీ హోగీ ।)

బహ్వయః మహిలాః యాః వయసి ౫౦-వర్షాదపి వృద్ధతరాః సన్తి పరం యాభిః పునరపి పునః ఘోషితం యత్ "అహం తు పఞ్చత్రింశత్ (౩౫)-వర్షదేశీయా ఏవ" ఇతి తాః ఉభయసమ్భవస్థిత్యాం సన్తి (దోరాహే పర హైం ఇధర జ్ఓం యా ఉధర జ్ఓం = They are on the horns of dilemma) ।

కథమ్ - యది తాః సత్యం సమ్భాష్య ఆత్మానః వయః ౫౨/౫౫ వర్షాణి జ్ఞాపయన్తి తర్హి తాషాం సామాజికమూల్యం (=social worth) న్యూనీభవతి; యది చ తాః ౩౫/౩౬ వర్షాణి జ్ఞాపయన్తి తర్హి కోరోనాపీడాభయః తాః పీడయతి ।

"కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి కో మామ్ -" ఇత్యేవంవిధా స్థితిః జాతా తాసామ్ । KSG

౨

ఆదికాల సే మహిలాఓం కే వాచాల హోనే కీ ప్రవృతి, ఔర వాక చాతుర్య కీ సారీ దునియా ప్రశంసక రహీ హై । ఐసా హీ ఏక మనోహారీ వర్ణన ఇస శ్లోక మేం కియా గయా హై జో బడా హీ ఆనందదాయక హై । భగవాన్ శివ ఔర మాతా పార్వతీ కా యే సంవాద మన కో గుదగుదాతా హై

కస్త్వం?శూలీ, మృగయ భిషజం, నీలకంఠః ప్రియేఽహం కేకోమేకాం వద, పశుపతిర్నైవ దృశ్యే విషాణే ।
ముగ్ధే స్థాణుః, స చరతి కథం? జీవితేశః శివాయా గచ్ఛాటవ్యామితి హతవచా పాతువశ్చన్ద్రచూడః ॥

సంధివిచ్ఛేదాన్కృత్వా -

కః త్వం శూలీ మృగయ భిషజం నీలకణ్ఠః ప్రియే అహం
కేకామ్ ఏకాం వద, పశుపతిః న ఏవ దృశ్యే విషాణే ।
ముగ్ధే స్థాణుః, సః చరతి కథం, జీవితేశః శివాయాః
గచ్ఛ అటవ్యామ్ ఇతి హతవచాః పాతు వః చన్ద్రచూడః ॥

శంకర జీ నే అపనే ఘర కా ద్వార ఖోలనే హేతు ఆవాజ దీ ।

పార్వతీ జీ నే పూఛా - తుమ కౌన హో?
శివ జీ నే కహా - మైం శూలీ (త్రిశూల ధారీ) హూఁ ।
పార్వతీ జీ నే కహా - శూలీ (శూల రోగ సే పీడిత) హో తో వైద్య కో ఖోజో ।
శివ జీ నే కహా - ప్రియే! మైం నీలకంఠ హూఁ ।
పార్వతీ జీ నే కహా (మయూర అర్థ మేం) - తో ఏక బార కేకా ధ్వని కరో ।
శంకర జీ నే కహా - మైం పశుపతి హూఁ ।
పార్వతీ జీ నే కహా - పశుపతి (బైల) హో? తుమ్హారే సింగ తో దిఖాఈ నహీం దేతే?
శివ జీ నే కహా - ముగ్ధే! మైం స్థాణు హూఁ ।
గౌరా బోలీం - స్థాణు (ఠూఁఠ) చలతా కైసే హై?
భోలే నే కహా - మైం శివా (పార్వతీ) కా పతి హూఁ ।
శివా బోలీం - శివా (భిన్న అర్థ మేం లోమడీ) కే పతి హో తో జంగల మేం జాఓ ।

ఇస ప్రకార నిరుత్తర హుఏ శివ ఆప సబకీ రక్షా కరేం ।

3

వైద్యేన మే పత్న్యాః జిహ్వాయాం తాపమాపకః స్థాపితః ।

తామ్ ఉక్తఞ్చ కిఞ్చిత్ కాలపర్యంతమ్ ఔష్ఠౌ పిధాయ ఉపవిశతు ।

పత్నీం తూష్ణీం దృష్ట్వా పతిః అనుక్షణమేవ వైద్యమహోదయం సానన్దేన అపృచ్ఛత్ కియత్ మూల్యం అస్య యన్త్రస్య భోః??

దర్శనా

४

దన్తవైద్యః - కిమభవత్? కథం దన్తాః నష్టాః?

రోగీ - హ్యః పత్న్యా దత్తరోటికాః అతిదృఢాః ఆసన్ భోక్తుమేవ న యోగ్యాః ॥

దన్తవైద్యః - తర్హి "ఖాదితుం న శక్నోమి" ఇత్యేవ వక్తవ్యమ్ అసీత్ ఖలు!

రోగీ - తావదేవ ప్రోక్తవాన్ భో

५

హసేమ హాసయేమ

మాతా - హే పుత్ర । పూజార్థం ఫలమానయతు ।
పుత్రః - అస్తు ।
మాతా - ధనం స్వీకృత్య గచ్ఛతు ।
పుత్రః - కతి ఫలాని ఆనయాని?
మాతా - ఫలద్వయం క్రీత్వా ఆనయతు ।
పుత్రః - ఆపణం గత్వా ఫలద్వయం క్రీత్వా గహం ప్రతి ఆగచ్ఛతి । మార్గే ఏకం ఖాదిత్వా ఏకఫలం ఏక ఆనయతి ।
పుత్రః - మాతః ఫలం స్వీకరోతు ।
మాతా - ఏకమేవ అస్తి । ద్వితీయఫలమ్?
పుత్రః - తదేవ ఏతత్ ।
మాతా - రే సమ్యక్ వదతు । ఏకఫలం అత్ర । ద్వితీయం కుత్ర?
పుత్రః - అంబా ఏతదేవ తద్ ।
కతివారం వా పృచ్ఛతు ॅహిన్తా నాస్తి । తదేవ ఏతత్ ।

६

ఆపణికః - అరే శ్రీమతీ ! భవతీ సదైవ ఆపణే (దుకాన పర) ఆగచ్ఛతి, సర్వాణి ఆభూషణాని చ పశ్యతి కదాచిత్ గృహీత్వా న గచ్ఛతి ।

శ్రీమతీ - నైవ భ్రాతః ! ఏవం నాస్తి అహం తు సదైవ కిమపి న కిమపి గృహీత్వా గచ్ఛామి । భవాన్ ఏవ ధ్యానం న దదాతి

రౌశనః

౭

హసామః ।

భార్యా - నాథ ! శృణోతి వా ? హ్యః అహం వైద్యం ప్రతి గతవతీ ।
తదా సః ఉక్తవాన్ "భవత్యాః విశ్రామస్య ఆవశ్యకతా అస్తి । స్థానాంతరం కర్తుం స్విత్ఝర్ణ్డ న్యూజీల్డ వా గచ్ఛేత్ ఇతి ।
ఆవాం కుత్ర గచ్ఛేవః ?"

పతిః - అన్యం వైద్యం ప్రతి !

౮

గ్రాహకః-హే బాల తవ పితుః రసగోలకాపణమస్తి ।

తవ తత్ ఖాదితుమ్ ఇచ్ఛా న భవతి వా??

బాలః-ఆమామ్

తత్ ఖాదితుం మే ఇచ్ఛా భవతి ।

కిన్తు పితా సర్వాణి రసగోలకాని గణయిత్వా స్థాపయతి ।

అతః అహమపి కేవలం చూషణం కృత్వా పునః తథైవ స్థాపయామి ।

దర్శనా

౯

పప్పూ ఆపణం గత్వా ఆపణికం పృష్టవాన్ భోః మహోదయ । అస్య వానరస్య చిత్రస్య మూల్యం కిమ్ ?

ఆపణికః కిమపి అనుక్త్వా తూష్ణీమ్ ఏవ ఆసీత్ ।

పునః సః పృష్టవాన్ భోః । అస్య చిత్రస్య మూల్యం కిమ్?

ఆపణికః తదానీమ్ అపి తూష్ణీమ్ ఆసీత్ ।

పప్పూ తదా కోపేన పృష్టవాన్ భోః । కిం భవాన్ మూకః వా?

కిమర్థమ్ ఉత్తరం న దదాతి ఇతి ।

తదా సః ఆపణికః వినమ్రస్వరేణ ఉక్తవాన్ మహోదయ ఇదం న చిత్రమ్, అపి తు అయం దర్పణః వర్తతే ।

-ప్రదీపః!

౧౦

ఆగమనిర్గమరోధకాలే గృహకార్యాత్ ఆత్మానం రక్షితుం కశ్చన సరలోపాయః ।

ఆబహుభ్యః దినేభ్యః మమ కస్యచన బన్ధోః దర్శనమేవ నాస్తి ఇతి విచిన్త్య తేన సహ మేలితుం తస్య గృహం గతవాన్ ।

తస్య గృహం గత్వా దృష్టవాన్ యత్ తస్య ఏకస్మిన్ పాదే పట్టికా బద్ధా అస్తి ఇతి ।

కిమ్ అభవత్ ఇతి పృష్టే సతి సః ఉక్తవాన్ మిత్ర! చిన్తనం మా భూత్! మమ కిమపి నాభవత్ ।

భవాన్ తు జానాతి యద్ యావత్ పర్యన్తం ఆగమనిర్గమరోధః ప్రచలేత్ తావత్ పర్యన్తం కుత్రాపి తు గన్తవ్యం న భవేత్ । అతః కార్యాలయాత్ ఆగమనసమయే ఇయం వ్యవస్థా కృతా మయా ।

యది అహమ్ ఏవం వ్యవస్థాం న అకరిష్యం తర్హి మమ పత్నీ మద్ద్వారా గృహకార్యం సర్వమపి అకారయిష్యత్ ।

ఇదానీం మయా కిమపి కార్యం కరణీయం న భవతి । అపిచ సా మమ శుశ్రూషామపి సమయే సమయే కరోతి ।

అహం తు కేవలం విశ్రామం కరోమి సమయే సమయే చ స్వాదిష్టం భోజనం కరోమి ।
-ప్రదీపః!

౧౧

యువకః- త్వం కిమర్థం మే దూరవాణీ నోత్థితవతీ???

యువతీ-అరే ఇదానీమేవ స్వపిత్వా ఉత్థితవతీ భోః

మాత్రా కాఫీపేయం దత్తం తదేవ పిబన్త్యస్మి ।

వదతు....

యువకః- కిన్తు భవత్యాః మాతా అవదత్ యత్ భవతీ తు గోమయం క్షేప్తుం గతవతీ ఇతి ।

దర్శనా

౧౨

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

జవాహరలాల నేహరుః ఉక్తవాన్ - ఆలసః ఏవ మనుష్యాణాం మహాన్ రిపుః ఇతి ।

మ। గాన్ధిః ఉక్తవాన్ -। సదా శత్రోపరి అపి ప్రేమం కరోతు ।

అధునా కథయతు, కస్య శృణుయామ్ ? గాన్ధిః మహోదయస్య వా నేహరుః మహోదయస్య ?

౧౩

అపరిచితదూరవాణీక్రమాఙ్కతః కాపి మహిలా అవదత్ ।

భవతః వివాహః జాతః వా?

పురుషః-న

కిన్తు భవతీ కా?

మహిలా- భవతః పత్నీ ।

ప్రథమం భవాన్ గృహమాగచ్ఛతు ఇదానీమ్

దర్శనా

౧౪

A grammarian and his wife

వైయాకరణవరో మే వరోఽనిశం భాషతే వచః కిఞ్చిత్ ।

ఖఫఛఠథేతి న జానే హయవరవద్ భాషణం తస్య ॥

A lady says my husband is a great grammarian and he always keeps on saying ఖ ఫ చ ఠ థ। I don't understand his speech which is like that of a great horse.

- ప్రా. మాధవ దేశపాణ్డే

౧౫

శ్వశురః - మమ ఆత్మజాయాః ధ్యానం దాతవ్యమ్ । అస్యాః నేత్రయోః కదాచిదపి అశ్రు న సమాగచ్ఛేత్ ।
సంతోషః - అస్తు పలాణ్డునాం కర్తనమహం కరిష్యామి పరన్తు పాత్రాణాం మార్జన-మనయైవ కర్తవ్యం భవిష్యతి ।
- రౌశనః

౧౬

౭-రాజనాః ద్యూతః ఖేలన్తః ఆసన్ ।

తదైవ ఆరక్షకాః ఆగచ్ఛన్తి ।

తద్ దృష్ట్వైవ ఏకః ద్యూతక్రీడకః శీఘ్రం గత్వా ఆరక్షకానాం యానే ఉపవిశతి ।

తదా ఆరక్షకాః తం వదతి త్వం కథం పూర్వమేవ గత్వాత్రోపావిశః ।

అరే మహోదయః ఏతత్పూర్వం భవాన్ యదా మామ్ యానే నీతవాన్ తదా మే ఉపవేష్టుం స్థానమేవ న లబ్ధం అతః పూర్వమేవ ఆగత్య ఉపావిశమ్ ।
దర్శనా

౧౭

దూరదర్శనే బాలకః మాతాపితృభ్యాం సహ రామాయణం పశ్యన్ ఆసీత్ ।
తదానీం తాడకారక్షసీ ఆగతా । తాం దృష్ట్వా బాలకః తస్య పితరౌ పృష్టవాన్ సా కా ఇతి ।
తస్య మాతా అవదత్ పుత్ర! ఏషా తవ పితృష్వసా ఇతి ।
తస్య పితా అవదత్ పుత్ర! ఏషా తవ మాతృష్వసా ఇతి ।
తదా గృహే కిమ్ అభవత్? రామాయణం సమాప్తం మహాభారతం చ ఆరభతే స్మ ।

౧౮

రేలస్థానకే యాత్రాపత్రనిరిక్షకః గణపతం వదతి

యాత్రాపత్రం కుత్రాస్తి తవ దర్శయతు భోః ।

గణపతః-అరే అహం రేలయానేన నాగతమం భోః ।

నిరిక్షకః-కిం ప్రమాణం రే ??

గణపతః-ప్రమాణం తు ఏతదేవ వర్తతే యత్ మమ సమీపం యాత్రాపత్రం నాస్తి ।

దర్శనా

౧౯

ఏకస్య పురుషస్య మృత్యోః పరం సః స్వర్గం గతవాన్ ।

తత్ర గత్వా సః స్వర్గస్య ద్వారం నోదితవాన్ ।

తదా ఏకః యమస్య అనుచరః తం పృష్టవాన్ కిం త్వం వివాహితః ఆసీః ?

పురుషః- ఆమ్, అహం వివాహితః ఆసమ్ ।

అనుచరః- తర్హి స్వర్గస్య అన్తః ప్రవేష్టుం శక్నోతి ।

కిఞ్చిత్ కాలానన్తరమ్ అన్యః ఏకః పురుషః అపి స్వర్గం గతవాన్ ।

తమపి సః అనుచరః పృష్టవాన్ కిం త్వం వివాహితః ఆసీః?

సః ఉక్తవాన్ ఆమ్! అహం తు ద్వివారం వివాహం కృతవాన్ ఆసమ్ ।

తదా సః అనుచరః ఉక్తవాన్- త్వమ్ ఇతః అనుక్షణమ్ ఏవ గచ్ఛ!

స్వర్గే లోకే మూర్ఖాణాం స్థానం నాస్తి ।

-ప్రదీపః!

౨౦

ఓం

ఏకః బాలకః సంసద్భవనస్య సమ్ముఖే (in front of the Parliament House) స్వస్య ద్విచక్రం (bicycle) స్థాపయతి । ఏకః విరక్షకః (police-man) ధావన్ తత్ర ఆగచ్ఛతి । బాలకం దృష్ట్వా మృదుస్వరేణ వదతి -

విరక్షకః - రే బాలక ! ఏషః స్థాపన-నిషేధ-విభాగః (No Parking area) అస్తి । అత్ర కిమ్ అపి వాహనం న స్థాపనీయమ్ ।

బాలకః - కిం కారణం పితృవ్య ! (What is the reason uncle ?)

విరక్షకః - (బోధనస్వరేణ) అరే బాలక ! ఇతః ప్రధానమన్త్రీ అన్యే మన్త్రిణః, విరోధి-పక్ష-నేతా, సంసద్సదస్యాః ఇత్యాదయః విశేషజనాః బహువారం గమనాగమనం (గమన-ఆగమనం) కుర్వన్తి ।

బాలకః - చేత్ చిన్తా ఏవ మాస్తు పితృవ్య ! మయా ద్విచక్రస్య సమ్యక్ తాలనం కృతమ్ అస్తి । (I have locked the bicycle perfectly.)

౨౧

ఏకదా పతిపత్న్యోః వివాదః సఞ్జాతః!

వివాదసమయే పత్న్యాః శరీరమ్ ఆరుహ్య ఏకః ఊర్ణనాభః తస్యాః శిరః ప్రాప్తవాన్!

తదా సా చిత్కారం కృత్వా తం అఙ్గుళీభిః భూమౌ క్షిప్తవతీ వివాదం త్యక్త్వా చ ధావిత్వా స్వపతిం హస్తాభ్యాం గృహీతవతీ!

ఉక్తవతీ చ తస్మాత్ ఊర్ణనాభాత్ మాం రక్షతు భోః ఇతి!

తదా సః పతిః మృదుః హసిత్వా తం ఊర్ణనాభం గృహీత్వా ఉక్తవాన్- హే ఊర్ణనాభ! త్వం తు ఏకః సామాన్యః కీటః పరన్తు తథాపి మమ పత్నీ త్వత్ విభేతి కిన్తు అహం తస్యాః పతిః తథాపి సా మత్ న విభేతి!

త్వయి కో గుణః అస్తి ఇతి కృపయా మాం కథయ భోః

౨౨

ఏకః పురుషః కార్యార్థమ్ ఏకాం సంస్థాం గతవాన్ ।

తత్ర ప్రబన్ధకేన సహ తస్య సాక్షాత్కారః అభవత్ ।

ప్రబన్ధకః తం పురుషం పృష్టవాన్ పశ్య! అస్మాకం సంస్థాయాం ద్వారపాలస్య స్థానం రిక్తమ్ అస్తి । ద్వారపాలః ఏవం భవేత్ యః శక్తిశాలీ, యస్మిన్ సాహసం ధైర్యం చ అస్తి ।

దుష్టాన్ జనాన్ తాడయితుం యస్మిన్ సామర్థ్యమ్ అస్తి సః ఏవ అస్మిన్ పదే యోగ్యః ।

త్వయి సన్తి వా ఏతే గుణాః?

సః పురుషః ఉక్తవాన్ మహోదయ! ఏతే గుణాః తు మయి న సన్తి పరన్తు మమ పత్న్యామ్ ఏతే సర్వే గుణాః విద్యమానాః సన్తి ।

అహం తామ్ ఆహ్వయాని వా?

ప్రబన్ధకః- అస్తు తర్హి ఆహ్వయ తామ్!

-ప్రదీపః!

౨౩

అధివక్తా-హత్యాయాః రాత్రౌ భవత్యాః పత్యుః అన్తిమశబ్దాః కే ???

పత్నీ-మమ ఉపనేత్రం కుత్రాస్తి సఙ్గీతే??

అధివక్తా-అస్మిన్ వాక్యాంశే హత్యాం కర్తుం ఏవం కిమస్తి ??

పత్నీ-మమ నామ రఞ్జనా అస్తి ।

న్యాయాలయే శాన్తిః శాన్తిః

దర్శనా

౨౪

ఏకః సజ్జనః ఏకస్య గృహం గత్వా తస్య గృహస్య ఘణ్టాం నోదితవాన్ ।

తదా గృహాత్ బహిః ఏకః బాలకః ఆగత్య తం పృష్టవాన్ కిం పితృభ్య । కిమపి కార్యమ్ అస్తి వా?

సజ్జనః- పుత్ర । తవ పితా కుత్ర అస్తి, తం ఆహ్వాయ కిఞ్చిత్ కార్యమ్ అస్తి ।

బాలకః- సః తు గృహే నాస్తి । సః తు విపణిం గతవాన్ ।

సజ్జనః- తర్హి తవ అగ్రజమ్ ఆహ్వాయ, తేన సహ ఏవ వార్తాం కరోమి ।

బాలకః- అగ్రజః తు క్రీడితుం బహిః గతవాన్ ।

సజ్జనః- తర్హి తవ మాతా తు అస్త్యేవ గృహే, తామ్ ఆహ్వాయ, తయా సహ వార్తాం కృత్వా గచ్ఛామి ।

బాలకః- సా అపి గృహే నాస్తి, మహిలానామ్ ఏకస్మిన్ సమ్మేలనే సా ఇదానీమ్ అస్తి ।

సజ్జనః తదా కిఞ్చిత్ కుపితః భూత్వా ఉక్తవాన్ - గృహస్య సర్వే యది బహిః గతవన్తః తర్హి త్వం కిమర్థం గృహే అసి ? త్వమ్ అపి కుత్రాపి గచ్ఛ ।

బాలకః- ఆమ్, పితృభ్య! అహమపి ఇదానీం మమ మిత్రస్య గృహే ఏవ అస్మి ।

-ప్రదీపః!

౨౫

మదనస్య గృహే ఏకః చపలః మార్జారః ఆసీత్ ।

సః మార్జారాత్ త్రస్తః భవతి స్మ ।

ఏకదా సః చిన్తితవాన్ యత్ ఏతం మార్జారం కుత్రాపి త్యక్త్వా ఆగచ్ఛామి ఇతి ।

పరేద్యుః సః తం మార్జారం గృహీత్వా నీత్వా దూరం త్యక్త్వా ఆగతవాన్ ।

మదనః గృహమ్ ఆగత్య దృష్టవాన్ సః మార్జారః అపి గృహమ్ ఆగతవాన్ ।

పునః సః తం మార్జారం గృహీత్వా ఇతోఽపి దూరం నీత్వా త్యక్త్వా ఆగతవాన్ పరన్తు తదానీమపి సః మార్జారః గృహమ్ ఆగతవాన్ ఆసీత్ ।

ఇదానీం సః మదనః కుపితః సన్ పునః తం నీత్వా అరణ్యం గతవాన్ ।

అరణ్యస్య అన్తః బహు దూరం గత్వా తం మార్జారం త్యక్త్వా ఆగమనసమయే సః మదనః దూరవాణ్యా తస్య పత్నీం పృచ్ఛతి అయి ప్రియే! కిం మార్జారః గృహం పునః గతవాన్ ఇతి ।

తస్య పత్నీ తదా ఉక్తవతీ ఆమ్ । సః తు గృహే ఏవ అస్తి ఇతి ।

మదనః తదా కోపేన ఉక్తవాన్ శీఘ్రం తం దుష్టం ప్రేషయతు అత్ర, అహమేవ మార్గం విస్మృతవాన్ ।

-ప్రదీపః!

౨౬

శిక్షకః- ప్రాణవాయుః ఇత్యుక్తే ఆజ్ఞాయామ్ అక్సిజేన ఇతి, జానన్తి వా భవన్తః ? ఏతం వినా జీవాః న జీవన్తి । ఏతస్య ఆవిష్కారః ౧౭౨౨ క్రీష్టాబ్దే జాతః ।

ఏకః ఛాత్రః సహసా ఉత్థాయ - మహాశయ ! తతః పూర్వం జీవాః శ్వాస-ప్రశ్వాసయోః వ్యవహారమేవ న కుర్వన్తి స్మ కిమ్ ?

- నారదః ।

౨౭

పితా-అద్యప్రశ్నపత్రం కథం లిఖితమ్ రే??

పుత్రః-ప్రథమః ప్రశ్నః విముక్తః

తృతీయః లేఖితుం న శక్తః

చతుర్థః ప్రశ్నః విస్మృతః

పఞ్చమః ప్రశ్నః న దృష్టః

పితా-అస్తు

కిన్తు ద్వితీయః ప్రశ్నః ।????

పుత్రః - కేవలం తదేవ దోషపూర్ణమభవత్ ।

దర్శనా

౨౮

శిక్షకః-త్వయా కుత్రాపి కిఞ్చన్ అభినన్దనీయం కార్యం కృతం వా?

ఛాత్రః-ఆమ్

కృతమ్ ।

శిక్షకః-కిదృశం కార్యమ్?

ఛాత్రః-ఏకదా ఏకః వృద్ధః బహు మందం మందం గృహం గచ్ఛన్నాసీత్ ।

తదా మయా వృద్ధస్య పృష్ఠతః శునకః త్యక్తః అనన్తరం సః శీఘ్రమేవ గృహం ప్రాప్తమ్ ।

౨౯

గ్రాహకః - ఏతత్ చాయం కిమర్థం శీతలమ్ ?

వితరకః - కారణమ్ అత్ర దార్జిలిఙస్య విశిష్టం చాయచూర్ణం మిశ్రితమస్తి

౩౦

గ్రాహకః - ఏతత్ చాయం కిమర్థం శీతలమ్ ?

వితరకః - కారణమ్ అత్ర దార్జిలిఙస్య విశిష్టం చాయచూర్ణం మిశ్రితమస్తి

౩౧

శిక్షకః - యః శ్రోతుం న శక్నోతి తం వయం కిం వదామః దిఫ◌ుబ్లన్ చేన??

ఏకః ఛాత్రః-కిమపి వదన్తు

సః న శ్రోష్యతి ।

౩౨

శిక్షకః - మాధవ ! త్వయా లిఖితః ధేనుసమ్బద్ధః లేఖః వర్షత్రయాత్ పూర్వం తవ భగిన్యా లిఖితస్య సమానః ఏవ దృశ్యతే, కిమర్థం తత్ చోరితవాన్ ?

మాధవః- న మహాశయ ! అస్మాకం ధేనుః ఏకా ఏవ, యా చ ఇదానీమపి అస్మద్గృహే పూర్వవదేవ అస్తి, ఇత్యతః ఆవయోః లేఖః అపి సమానః ఏవ జాతః ।

౩౩

గోవిన్దః - భోః మహాశయ ! అత్ర కిమ్ అన్వేషణం కుర్వన్ అస్తి ఏవమ్ ?

వృద్ధః - మమ అఙ్గులీయకమ్ ।

గోవిన్దః - తత్ అత్రైవ పతితమ్ ఆసీత్ కిమ్ ?

వృద్ధః- నైవ । తస్య వృక్షస్య అధః పతితమ్ ఆసీత్, తత్ర అన్ధకారః । పరన్తు అత్ర ప్రకాశః అధికః, అతః అత్రైవ అన్వేషయన్ అస్మి ।

౩౪

ఏకః ప్రసిద్ధో లేఖకః ఆసీత్ ।

ఏకదా ఏకః పత్రకారః తం లేఖకం పృష్టవాన్ హే మహోదయ! భవాన్ ఆదినం కిం కిం కార్యం కరోతి? అపిచ కాలయాపనం కథం కరోతి?

లేఖకః- అహం ప్రాతఃకాలే షడ్వాదనే ఉత్తిష్ఠామి । తత్పశ్చాత్ స్నానం కృత్వా అటనాయ బహిః గచ్ఛామి । తతః ఆగత్య ప్రాతరాశం స్వీకృత్య కిఞ్చిత్ కాలపర్యన్తం బాలకైః సహ క్రీడామి ।

తదనన్తరం పునః అహం శయనం కరోమి । శయనాత్ ఉత్థాయ భోజనం స్వీకృత్య పునః శయనం కరోమి ।

పత్రకారః- తర్హి భవాన్ కదా కథాః లిఖతి?

లేఖకః- కథాః తు అహం పూర్వస్మిన్ దినే ఏవ లిఖామి ।

-ప్రదీపః!

౩౫

కక్షాయాం శిక్షకః సర్వేభ్యః ఛాత్రేభ్యః ఆదేశం దత్తవాన్ ఆసీత్ యత్ సర్వే ఛాత్రాః క్రికేటక్రీడావిషయే ఏకైకం నిబన్ధం లిఖన్తు ఇతి ।

తదా సర్వే ఛాత్రాః నిబన్ధం లేఖితుమ్ ఆరబ్ధవన్తః ఆసన్ పరన్తు ఏకః ఏవ ఛాత్రః మౌనమ్ ఉపవిశన్ ఆసీత్ । కిమపి న లిఖతి స్మ ।

యదా నిమేషద్వయమ్ అవశిష్టమ్ ఆసీత్ తదా సః లేఖితుమ్ ఆరబ్ధవాన్ । తదా సః శీఘ్రం శీఘ్రం లిఖితవాన్ ఆసీత్ ।

సః శీఘ్రం శీఘ్రం లిఖతి ఇతి దృష్ట్వా శిక్షకః తస్య సమీపం గత్వా దృష్టవాన్ వృష్టేః కారణాత్ క్రికేటక్రీడా స్థగితా అభవత్ ఇతి లిఖితవాన్ ।

-ప్రదీపః!

౩౫

పత్రకారః భర్తారం పృచ్ఛతి - భవతః భార్యా భవతః ఉపరి వర్చస్వం దర్శయతి ఇతి భవాన్ అనుభవం కరోతి వా?

భార్యా వదతి - న సః ఏవం న అనుభవతి

భర్తా

౩౬

శిక్షకః-లఘ్వీమధుమక్షికా అస్మభ్యం కిం దదాతి?

బాలకః-మధు ।

శిక్షకః-కృశా అజా కిం దదాతి?

బాలకః-దుగ్ధమ్ ।

శిక్షకః-తథైవ పినా మహిషీ కిం దదాతి?

బాలకః- గృహకార్యమ్ ।(homework)

దర్శనా

౩౭

రుగ్ణః-నిర్దేశకర్గజం (prescription) దర్శయిత్వా వైద్యం పృచ్ఛతి ఏతాని ఔషధాని కథం స్వీకరణీయాని??

వైద్యః–సక్రోధం వదతి

రుప్యకాని దత్వా

దర్శనా

౩౮

ఏకస్య ధనికస్య గృహమ్ ఏకః చోరః చోరయితుం గతవాన్ ।

తస్య గృహస్య అన్తః యత్ర శేవధిః స్థాపితః ఆసీత్ తస్య ఉపరి లిఖితమ్ ఆసీత్

४×౬ ఏతాన్ అఙ్కాన్ నోదయతి చేత్ శేవధేః ద్వారమ్ ఉద్ఘాటితం భవిష్యతి ఇతి ।

యదా సః చోరః ఏతాన్ అఙ్కాన్ నోదితవాన్ తదా ఉచ్చైః సఙ్కేతధ్వనిః అభవత్ ।

ధ్వనిం శ్రుత్వా ఝటితి తస్య ధనికస్య గృహమ్ ఆరక్షకాః ఆగతవన్తః ।

ఆరక్షకాః ఆగత్య తం చోరం గృహీతవన్తః ।

గమనసమయే సః చోరః ధనికమ్ ఉక్తవాన్- అద్యారభ్య మానవతాయాం మమ విశ్వాసః సమాప్తః ।

-ప్రదీపః!

౩౯

శిక్షకః ఛాత్రాన్ పృచ్ఛతి-

భోః ఛాత్రాః! వదన్తు అస్యాం పృథివ్యాం కతి దేశాః సన్తి?

ఏకః ఛాత్రః ఝటితి ఉత్థాయ ఉత్తరితవాన్ ఏకః ఏవ దేశః అస్తి । సః అస్మాకం భారతదేశః ।

శిక్షకః- తర్హి అమేరికా, న్యూజీలైండ, ఫ్రాన్స, ఆఫ్రికా, ఆస్ట్రేలియా ఇత్యాదయః కే?

ఛాత్రః- తే తు విదేశాః న తు దేశాః ।

ఛాత్రస్య ఉత్తరం శ్రుత్వా శిక్షకః మూర్చ్ఛితః అభవత్ ।

-ప్రదీపః!

౪౦

శిక్షకః - సురేశ! "అహం ధూమవర్తికాం పిబామి" - ఇతి వాక్యస్య భవిష్యత్కాలే కిం రూపం భవతి?

సురేశః - గురో! భవతః "కైన్సర-వ్యాధిః భవిష్యతి ।

౪౧

పతిః - ప్రియతమే, దినద్వయాత నూతనవర్షస్య ప్రారమ్భః భవిష్యతి । వదతు కిమ్ ఉపహారం ఇచ్ఛసి భవతీ ?

పత్నీ - ఇదృశ ఉపహారం దదాతు యత్ ఆవర్షం చలతి ।

పతిః - తదా తు "కాలనిర్ణయం" స్వీకరోతు ప్రియే ।

౪౨

ఆనోథేర్ వేర్సిఒన్ః
పతిః - అహం తుభ్యం నూతనవర్షనిమిత్తే విలోభనం (gift) దాతుమ్ ఇచ్ఛామి ల్ వదతు కిమ్ ఇచ్ఛసి ?

పత్నీ - శోభనమ్ ! కిన్తు యాసదృశ్యః దదాతు, యత్, తత్ ఏకవర్షపర్యంతం సమ్యక్ భవేత్ ।

పతిః చేత్ ఏషః "కాలనిర్ణయ" (పఞ్చాఙ్గమ్, తిథిపత్రీ) గృహ్ణాతు ।

౪౩

అరుణః చ అనిలః పరస్పరం వార్తాలాపం కురుతః ।

అరుణః- భో అనిల! త్వం కిమర్థం కమపి కార్యం న కరోషి? సర్వదా ఏవమేవ వృథా అటసి ।

అనిలః- అహం శీతకాలే కార్యం న కరోమి ।

అరుణః- తర్హి త్వం గ్రీష్మకాలే కిం కార్యం కరోషి?

అనిలః- గ్రీష్మకాలే అహం శీతకాలస్య ప్రతీక్షాం కరోమి ।

౪౪

ఏకా మహిలా ఏకస్మిన్ వస్త్రాపణే శాటికాం క్రీత్వా తతః నిర్గమనసమయే అన్యాం సున్దరచిత్రకలాయుక్తాం శాటికాం దృష్టవతీ । ఇయం తు అవశ్యం రోచతే, పరం వర్ణః ఏవ - ఆపణికః - భగిని ! చిన్తా మాస్తు ; సకృత్ ప్రక్షాలనానన్తరమేవ వర్ణః అపగమిష్యతి ఇతి । - నారదః ।

౪౫

అనిలః- భోః సునిల! త్వం తరణం జానాసి వా?

సునిలః- నైవ । మయా కదాపి న అభ్యసితా తరణకలా ।

అనిలః- తరణం న జానాసి త్వమ్! అస్మాకం గృహస్య శునకః అపి తరణం జానాతి ।

సునిలః- త్వం జానాసి వా తరణమ్? (అనిలమ్ ఉద్దిశ్య)

అనిలః- ఆమ్ । అహం తు జానామి ఏవ ।

సునిలః- తర్హి తవ చ శునకయోర్మధ్యే పార్థక్యమ్ ఏవ న దృశ్యతే ।
-ప్రదీపః!

౪౬

మిత్రమ్ - కిం భో ! ఇదానీం కావ్యం కిమర్థం న కరోషి ? కిం అభవత్ ?

కవిః - యస్యాః కృతే కావ్యం కుర్వన్ ఆసమ్, తస్యాః వివాహః అభవత్ ।

మిత్రమ్ - రే భో ! తస్యాః స్మరణం కృత్వా అద్యాపి కావ్యం లిఖతు, సమ్యక్ భవేత్ ।

కవిః - భవాన్ న జానాతి వా ? తయా సాకమ్ ఏవ మమ వివాహః అభవమ్ ।

౪౭

వస్తు విక్రేతా - గృహస్వామీ గృహే అస్తి వా ?

తద్గృహస్య బాలః- అహం దుఃఖితః, పితా గృహే నాస్తి ।

వస్తువిక్రేతా - పరన్తు త్వం కిమర్థం దుఃఖితః ?

బాలః - కారణమ్, అసత్యం వచనం మహ్యం న రోచతే । ఇతి ।

- నారదః ।

౪౮

ఏకః ఆపణికః గృహం గత్వా స్వపత్నీమ్ ఉక్తవాన్ అయి శృణోతు! అహం బుభుక్షితః అస్మి అతః శీఘ్రం మహ్యం భోజనం దదాతు!

గృహిణీ ఉక్తవతీ- మమ మహతీ శిరోవేదనా బాధతే! అహం కిఞ్చిత్ విశ్రామం కుర్వతీ అస్మి!

కృపయా భవాన్ స్వయమేవ పాత్రాత్ అన్నం నిష్కాస్య ఖాదతు, వ్యఞ్జనమ్ అపిచ భర్జకాని అపి సన్తి!

ఆపణికః ఇత్యుక్తే తస్యాః పతిః ఉక్తవాన్- అహో ఏవం వా! అహం తు చిన్తితవాన్ యత్ శీఘ్రం భోజనం సమాప్య భవత్యాః సహ విపణీమ్ గత్వా వస్త్రాణి క్రేష్యామి ఇతి!

పరన్తు భవత్యాః తు శిరోవేదనా అస్తి అతః అద్య తు న భవిష్యతి!

తదా ఝటితి సా ఉత్థాయ ఉక్తవతీ- అహో అస్తు అస్తు ఇదానీమేవ భవత్కృతే అహం భోజనం ఆనయామి అహం తు కేవలం వినోదాయ ఏవ ఉక్తవతీ ఆసమ్!

మమ శిరోవేదనా నాస్తి!

౪౯

చిత్రనిర్దేశకః - ఇదానీం భవతా ప్రాసాదస్య దశమాట్టతః అధః పతనీయమ్ ।

అభినేతా - (సశఙ్కమ్) యది మమ శరీరే ఆఘాతః అథవా మరణం భవేచ్చేత్ ?

నిర్దేశకః - తత్ర న కాపి చిన్తా, కారణమ్ ఏతత్ చలచిత్రస్య అన్తిమం దృశ్యమస్తి ।

- నారదః ।

౫౦

రోగీ - వైద్యమహాశయ ! మమ ఉదరే రేలయానస్య ఇవ శబ్దం కరోతి, అతః తద్దర్శయితుం భవత్పార్శ్వే ఆగతోస్మి ।

వైద్యః - "ఏవం వా తర్హి అత్ర శయనం కరోతు, పశ్యామి" ఇతి ఉక్త్వా రోగిణః ఉదరే స్వకర్ణం స్థాపయిత్వా ఉక్తవాన్- "ఇదానీం తు కిమపి న శ్రూయతే, సమ్భవతః రేలయానం విలమ్బేన ఆగమిష్యతి "ఇతి ।

- నారదః ।

౫౧

గ్రాహకః - భవాన్ నిశ్చిత్తవాన్ కిమ్, ఏతత్ దుగ్ధం విశుద్ధమ్ ఇతి ?

దుగ్ధ విక్రేతా - ఆమ్, మహోదయ ! న కేవలం దుగ్ధాంశః ఏవ, అపితు అత్ర మిశ్రితం జలమ్ అపి పూర్ణతః విశుద్ధమస్తి, చిన్తా న కార్యా, మహాశయ !

- నారదః ।

౫౨

ఏకా హృదయద్రావికా కథా

పుత్రః తస్య వృద్ధజర్జరా మాతా చ రాజ్యం విహాయ కాశీం ప్రతి ప్రస్థితౌ । పుత్రస్య రాజ్యాసక్తిః సమూలం నష్టాసీత్ । ప్రజాజనేషు కస్మింశ్చిత్ రాజ్యభారమ్ ఆరోప్యతామ్ ఇతి మన్త్రిణః నివేద్య సర్వం వైభవం త్యక్త్వా రాజపుత్రః గచ్ఛన్నాసీత్ ।

యదా తౌ చలన్తౌ ఆస్తాం తదా మాతా పుత్రం ఉపదిశన్తీ ఆసీత్ యత్ మనుష్యస్య ఆశా కదాపి పూర్ణా న భవతి అతః ఆశాత్యాగేనైవ శాశ్వతశాన్తేః ప్రాప్తిర్భవతి । ఏతావన్తి దినాని భవతా మయా చ ప్రజానాం సేవా నిరలసతయా, నిఃస్పృహతయా కృతా । ఇదానీమేషః సర్వత్యాగస్య సమయః ఇతి ।

శనైః శనైః మార్గం క్రమన్తౌ తౌ అగచ్ఛతామ్ ।

మధ్యేమార్గం వృద్ధాం మాతరం పిపాసా అబాధత । తృషార్తా సా పుత్రం జలమ్ అయాచత । తదా మాతరం వృక్షస్య అధః ఉపవేశ్య జలాన్వేషణాయ పుత్రః ప్రస్థితః । యదా సః జలం

గృహీత్వా ప్రత్యాగచ్ఛత్ తదా సః బహు భీతః అభవత్ । మాతా కుత్రాపి నాదృశ్యత । సః మత్తః ఇవ సర్వత్ర మాతుః అన్వేషణమ్ ఆరబ్ధవాన్ ।

తదానీమేవ తేన ఆకాశవాణీ శ్రుతా- రాజకన్యాం సిహాసనే ఆరోపయితుముత్సుకాః జనాః తదర్థం భృశం ప్రయతమానాః ఆసన్ । తథాపి తేషాం ప్రయత్నాః విఫలాః అభూవన్ । తేన రాజ్యసింహాసనం రిక్తమేవాతిష్ఠత్ । భవతః మాతా యదా ఏతత్ శ్రుతవతీ తదా ధావన్తీ ఏవ ప్రతిగతవతీ ఇతి ।

రాజపుత్రః అపి మాతుః స్నేహేన ప్రత్యాగతః । తేన రాజధానీం సమ్ప్రాప్య యదా దృష్టం తదా సః అవగతవాన్ యత్ తస్య మాతా ధావన్తీ ఆగత్య రిక్తసింహాసనమ్ ఆరూఢవతీ ఆసీత్ ఇతి ।

×3

ప్రతివేశినః గృహే హ్యః రాత్రౌ చౌర్యమ్ అభవత్ ।

చోరః అపి ఆరక్షకైః గృహీతః ।

ఆరక్షకః (చోరమ్ ఉద్దిశ్య) త్వయా కిమర్థం చౌరకార్యం కృతమ్?

చోరః- శ్రీమన్! తే గృహే న ఆసన్ ఇతి మత్వా అహం చౌరకార్యం కృతవాన్ ।

ఆరక్షకః-తే గృహే న ఆసన్ ఇతి త్వయా కథం జ్ఞాతమ్?

చోరః- శ్రీమన్! తే ప్రతిదినం తేషాం గృహస్య పురతః ఆర్ద్రాణి వస్త్రాణి శుష్కయితుం ప్రసారయన్తి స్మ ।

పరన్తు గత-త్రిభ్యో దినేభ్యః తే వస్త్రాణి శుష్కయితుం న ప్రసారయన్తి ।

గృహస్వామినమ్ ఉద్దిశ్య ఆరక్షకః పృష్టవాన్- కిమ్ ఏతత్ సత్యమ్?

గృహస్వామీ - ఆమ్, శ్రీమన్! ఏషు దినేషు శైత్యమ్ అధికం వర్తతే । తత్కారణతః వయం త్రిభ్యో దినేభ్యః స్నానమ్ ఏవ న కృతవన్తః స్మః । అతః వస్త్రాణి కథం శుష్కయితుం ప్రసారయామః?

జ్ఞాతవ్యమ్ అస్తి యద్ అస్మిన్ శీతకాలే యది కస్యాపి గృహస్య ద్వారం పిహితం దృశ్యతే తర్హి జానీయుః యత్ తే గృహే ఏవ సన్తి । శైత్యమ్ అధికమ్ ఇతి కారణాత్ తే బహిః న ఆగచ్ఛన్తి స్నానమ్ అపి న కుర్వన్తి ఇతి ॥

ప్రదీపః!

౪౪

వైద్యః - భవతః కర్ణయోః చికిత్సా మయా అతీవ సమ్యక్తయా కృతా అస్తి । ఇదానీం భవాన్ సమ్యక్ రూపేణ శ్రోతుం శక్నోతి, అత్ర న కాపి సమస్యా ।

రోగీ- వైద్యమహోదయ ! భవాన్ మామ్ ఉద్దిశ్య ఇదానీం కిమపి ఉక్తవాన్ కిమ్ ?

- నారదః ।

౪౫

వైద్యః - భవతః కర్ణయోః చికిత్సా మయా అతీవ సమ్యక్తయా కృతా అస్తి । ఇదానీం భవాన్ సమ్యక్ రూపేణ శ్రోతుం శక్నోతి, అత్ర న కాపి సమస్యా ।

రోగీ- వైద్యమహోదయ ! భవాన్ మామ్ ఉద్దిశ్య ఇదానీం కిమపి ఉక్తవాన్ కిమ్ ?

- నారదః ।

౪౬

శిక్షకః - పృథివ్యాః అక్షరేఖా ఏకా కాల్పనికీ రేఖా । తత్ర వస్త్రాణి ప్రసారయితుం న శక్యన్తే ఇతి జానన్తి వా భవన్తః ?

ఏకః ఛాత్రః- పరన్తు మహోదయ! తత్ర కాల్పనికాని వస్త్రాణి తు ప్రసారయితుం శక్యాని ఏవ నను ?

- నారదః ।

౪౭

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిఞ్చిత్ హసతు ।

అస్మాకం గృహే సదైవ అతిథయః / ఆప్తాః ఆగచ్ఛన్తః ఆసన్ ।

తదా మమ పుణ్యపత్తనస్య (Pune) మాతృష్వసా అవదత్ "త్వం ఆయుర్విమా మహామన్డలస్య ప్రతిహస్తకః (LIC Agent) భవ" ।

తదారభ్యః త్రిణి వర్షాణి భూతాని, ఏకోపి అతిథిః ఆప్తః నాగతవాన్ ।

ఏకదా సంయుక్తరాష్ట్రసంఘే కశ్మీరవిషయే చర్చా ప్రచలితా ఆసీత్!

ప్రథమమ్ ఏకః భారతీయః ప్రవక్తా తద్విషయే కథితుమ్ ఉత్థాయ తేభ్యః అనుమతిం యాచితవాన్!

తే అపి తస్మై అనుమతిం దత్తవాన్!

అనుమతిం ప్రాప్య సః ప్రవక్తా భాషణమ్ ఆరబ్ధవాన్!

ఏకదా మహర్షిః కాశ్యపః (యస్య నామ్ని కశ్మీరరాజ్యమ్ అభవత్) అటిత్వా అటిత్వా ఏకస్య సరోవరస్య సమీపం గతవాన్!

తత్ర స్వచ్ఛం జలం దృష్ట్వా మహర్షేః స్నానం కర్తుమ్ ఇచ్ఛా అభవత్!

తదా సః తస్య వస్త్రాణి సరోవరస్య తీరే స్థాపయిత్వా స్నానార్థం గతవాన్!

స్నానం కృత్వా ఆగమనాత్ పరం తస్య వస్త్రాణి న ప్రాప్తవాన్!

వస్తుతః తస్య వస్త్రాణి ఏకః పాకిస్తానస్య జనః తాని వస్త్రాణి చోరితవాన్ ఆసీత్!

భారతస్య ప్రవక్తుః కథాం శ్రుత్వా పాకిస్తానస్య ప్రవక్తా సంయుక్తరాష్ట్రసంఘస్య సదస్యానాం పురతః చిత్కారం కృత్వా ఉక్తవాన్- మహోదయాః! ఏషః మిథ్యా కథయతి ! తదా తు అస్మాకం పాకిస్తానదేశః ఏవ న ఆసీత్!

తథా భారతస్య ప్రవక్తా మృదు హసిత్వా ఉక్తవాన్- శృణ్వన్తు మహోదయాః! తస్మిన్ సమయే పాకిస్తానదేశః ఏవ న ఆసీత్ పరన్తు అస్మాకం కశ్మీరరాజ్యం తదారభ్య ఏవ ఆసీత్!

అధునా కశ్మీరరాజ్యం పాకిస్తానస్య అస్తి ఇతి తే కథం వదన్తి??

సంయుక్తరాష్ట్రసంఘస్య సర్వే సదస్యాః తదా ఉచ్చైః హసితవన్తః!

తే జ్ఞాతవన్తః యత్ కశ్మీరరాజ్యం భారతస్య ఏవ న తు అన్యస్య కస్యాపి ఇతి!

-ప్రదీపః

౫౮

సా ప్రతిదినం స్వస్య భారస్య సమవేక్షణం కుర్వన్తీ స్మ ।

తత్ ౬౮ కిలో పర్యంతమ్ ఆసీత్ ।

అద్య తయా ఉపనేత్రం ధారియత్వా భారం దృష్టమ్ ।

సా అవదత్ - హే రామ ! ౨౦ కిలోభారస్య ఉపనేత్రమ్ ?

౫౯

పత్నీ - (పతిమ్) నాథ ! పతికృతే "కరవా చౌథ" వ్రతమ్ అపేక్షయా కేనపి సమ్యక్ వ్రతమ్ అస్తి చేత్ సూచయతు ।

పతిః - అస్తి అస్తి !

పత్నీ - కిమ్ ?

పతిః - మౌనవ్రతమ్ ।

౬౦

శిక్షకః ఛాత్రాన్ పాఠయతి ।

వయం నేత్రే నిమీలయామః చేత్ కిమపి ద్రష్టుం న శక్నుమః ।

ఏకః ఛాత్రః తదా ఉత్థాయ ఉక్తవాన్ శ్రీమన్ । అహన్తు నేత్రే నిమీలయామి చేదపి ద్రష్టుం శక్నోమి ।

శిక్షకః- కిమ్? త్వం కిం ద్రష్టుం శక్నోసి

ఛాత్రః- శ్రీమన్, కేవలం అన్ధకారః ఏవ దృశ్యతే ।

-ప్రదీపః!

౬౧

ఏకకుటుంబం నదీతీరం గన్తుమిచ్ఛతి ।కుటుంబే మాతా పితా పుత్రఃచ సన్తి ।కింభవతి పశ్యామః।

మాతా - పుత్ర ।శీఘ్రం సిద్ధాః భవామః।పితా ఓలా యానం యోజయతి ।

పుత్రః - అంబ,తత్ర కన్దుకేన క్రీడామి వా?

మాతా - అస్తు,కన్దుకం స్వీకరోతు ।

గృహాత్ మన్దిరం గచ్ఛామః। తస్మాత్ నదీతీరం గచ్ఛేమ ।

పుత్రః - కదా పితా కార్యాలయాత్ ఆగచ్ఛతి?

మార్గే ఆపణాత్ ఫలాహారాని,ఆలుకం బర్జనాని చ ఆనేష్యామి ఇత్యుక్తవాన్ ఖలు?

పితా - పుత్ర ఓలాయానమ్ ఆగతమ్ ంఆతరం ఆహ్వాయతు ।

భవతే ఖాద్యాని ఆనీతవాన్ ।

పుత్రః - ధన్యవాదఃఽమ్బ,పితా ఆగతః।

పితా తీరే క్రీడతు ।

పుత్రః - ఏకం ద్వే త్రీణి

మమ కన్దుకం జలేపతితమ్ ।

మమ కన్దుకమ్ ంఅమ కన్దుకమ్ ఆవశ్యకమ్ ।

మాతా - పుత్ర ్హిన్తామాస్తు ।ప్రాతఃయదా జలం నలికాయాఃఆగచ్ఛతి తథా కన్దుకమ్ ఆగచ్ఛతి ।రోదనేన అలమ్ ।

పుత్రః - నిశ్చయేన కన్దుకమాగచ్ఛతి ఖలు?

పితా - ఆమ్ నిశ్చయేన ।

(ధమాల్)

మాతా - మమ పతిఃనద్యాం పతితవాన్ ।రక్షయన్తు ।రక్షయన్తు ।

పుత్రః - అమ్బ,చిన్తామాస్తు ।పితా స్వయమాగచ్ఛతి ।

మాతా - కథమ్

పుత్ర - అంబ శ్వఃనలికాతః మమ కన్దుకం యదాగచ్ఛతి తదా ఏవ పితా ఆగచ్ఛతి ।

విజీ సంస్కృతభారతీ చేన్నై ।

౬౨

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

మానవానాం వయః యథా యథా వర్ధతే, తథా తథా తే శ్రీమంత / ధనవాన్ భవన్తి ।

కేశేసు రజతః, దన్తే సువర్ణమ్, నయనే మౌక్తికమ్, రుధిరే శర్కరా, పాషాణఖణ్డః (kidney stone) మూత్రపిన్డే, పోలాదస్య శలాకా (steel rod) అస్థిషు చ ఆగచ్ఛతి ।

౬౩

యువకాః యదా కేశకర్తనాలయతః గృహమ్ ఆగచ్ఛన్తి । అనన్తరమ్ స్నానం కుర్వన్తి ।

కిన్తు యువతయః -....

సౌన్దర్యప్రసాధనగృహాతః (యువతీనాం కేశకర్తనాలయమ్) గృహమ్ ఆగచ్ఛన్తి తదా ముఖమ్ అపి న ప్రక్షాలయన్తి ।

౬౪

రుగ్ణః - వైద్యమహోదయః భవాన్ నిర్దేశకర్గజం (prescription) పృష్ఠతః యదౌషధం లిఖితవాన్ తత్తు కుత్రాపి న లభతే భోః ।

వైద్యః తత్తు ఔషధం నాస్తి రే

లేఖనీ సమ్యక్ చలతి వా న ఇతి తత్ర లిఖిత్వా దృష్ట్వానహమ్ ।

దర్శనా

౬౫

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిఞ్చిత్ హసామః ।

నితినః - నమోనమః వైద్యరాజ ! భవతః చికిత్సయా అహమ్ ఉపకృతః । ధన్యవాదః ।

వైద్యః - ఏవమ ? కిన్తు అహం కదాపి భవతః చికిత్సాం కదాపి న కృతవాన్ నను ?

నితిన - సత్యమ్ ! కిన్తు మమ శ్వశురస్య చికిత్సా భవతా ఏవ కృతా । సః హ్యః పరలోకం గతవాన్ ।

౬౬

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిఞ్చిత్ హసామః ।

పతిః (పత్నీమ్ ఉద్దిశ్య) మాతా పత్నీ చ మధ్యే కిం భేదః అస్తి ?

పత్నీ - మాతా వక్తుం పాఠయతి చ పత్నీ తూష్ణీం కథమ్ ఉపవిశేత్ ఇతి పాఠయతి ।

౬౭

హ్యః రాత్రౌ వసంతస్య గృహే "సాంతాక్లాఁజ ఆగతవాన్ ఆసీత్ చ అవదత్ కిమపి ఏకం వరదానం అహం త్వం దాతుమ్ ఇచ్ఛామి । వదతు !

వసంతః అవదత్ మమ పత్నీ మయా సాకం బహుః కలహం కరోతి । అహం త్రస్తః అభవన్ తర్హి మాం అపరా భార్యా దదాతు
తదా సాంతాక్లా,చ్జేన తం భృశం తాడితః ।

అనన్తరం వసంతేన తం పృష్టః కిమర్థం మాం తాడితవాన భవాన్ ?

తదా సః జ్ఞాతవాన్ యత్ తస్య భార్యా ఏవ సాంతాక్లాఁజ భూత్వా ఆగతవతీ ఆసీత్ ।

౬౮

పప్పూ ఏకదా విలమ్బేన విద్యాలయం గతవాన్ ।

శిక్షకః తం పృష్టవాన్ రే పప్పూ! విలమ్బేన కిమర్థమ్ అద్య విద్యాలయమ్ ఆగతోఽసి

పప్పూ ఉక్తవాన్ శ్రీమన్ । అద్య మమ మాతాపిత్రోః వివాదః సఞ్జాతః ఆసీత్ ।

శిక్షకః- ఆమ్, పరన్తు వివాదేన చ తవ విద్యాలయస్య ఆగమనేన సహ కః సమ్బన్ధః?

పప్పూ- శ్రీమన్ । మమ ఏకా పాదుకా మమ పితుః హస్తే ఆసీత్ చ ద్వితీయా పాదుకా మమ మాతుః హస్తే ఆసీత్ తత్కారణతః విలమ్బః జాతః ।

-ప్రదీపః ॥

౬౯

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిఞ్చిత్ హసామః ।

హేమా - అయి మందా ! భవత్యాః పుత్రః తీక్ష్ణమతిః । అద్య ప్రాతః మిలితః సః మామ్ ఉక్తవాన్ భవతీ విశ్వసుందరీ ఏవ దృశ్యతే ఇతి ।

మందా - ఏవమ్ ? తర్హి మయా అచిరాత్ సః నేత్రచికిత్సకసమీపం నేతవ్యః ।

౭౦

వైద్యః-(శల్యచికిత్సాయాః ఉత్పీఠికాయాః సమీపం స్వస్య కృతే వాక్యమేకం వదతి)

భోః దేశపాణ్డేవర్య మా బిభేతు ।

రుగ్ణః-ధన్యవాదః వైద్యమహోదయేభ్యః

కిన్తు మమ నామ దేశపాణ్డే నాస్తి భోః

వైద్యః-ఆమ్ జానామ్యహమ్ ।

మమ నామ దేశపాణ్డే అస్తి

దర్శనా

౭౧

గ్రాహకః - కిమ్ అత్ర వర్ణమయం దూరదర్శనమ్ ఉపలభ్యతే?

విక్రేతా - ఆమ్-

గ్రాహకః - అస్తు- అహం నీలమ్ ఏకమ్ ఇచ్ఛామి-

౭౨

అధ్యాపకః - గో-గోపాలయోర్మధ్యే కః భేదః?

ఛాత్రః - శ్రీమన్! గౌః శుద్ధం దుగ్ధం దదాతి, గోపాలః జలమిశ్రితం దుగ్ధం దదాతి-

Teacher - What's the difference between cow and the milkman?

Student - Sir, the cow gives pure milk and the milkman gives the water-mixed milk.

౭౩

ఆరక్షకః- (బన్దీపాలమ్ ఉద్దిశ్య) శ్రీమన్! ఏకా మహతీ సమస్యా అభవత్

బన్దీపాలః- కిమ్ అభవత్?

ఆరక్షకః- కారాగారే యే అపరాధినః ఆసన్ తే సర్వే మిలిత్వా హ్యః రామాయణస్య నాటకం కృతవన్తః ఆసన్!

బన్దీపాలః- అస్తు సమీచీనమ్! పరన్తు తత్ర కా సమస్యా?

ఆరక్షకః- శ్రీమన్! లక్ష్మణస్య ప్రాణాన్ రక్షణాయ ఔషధమ్ ఆనేతుం యః హిమాలయం గతవాన్ ఆసీత్ సః అధునాపి న ప్రత్యాగతవాన్ ।

బన్దీపాలః- కిమ్? కుత్ర గతః స అపరాధీ? శీఘ్రం గత్వా తమ్ ఆనయతు!

౭౪

ఏకస్య కృపణస్య మహాన్ రోగః అభవత్ ।

బహూని దినాని యావత్ సః శయ్యాయాః ఉత్థితుమ్ ఏవ న శక్నోతి స్మ ।

సః మృత్యోః ప్రతీక్షాం కుర్వన్ ఆసీత్ ।

సః తస్య పత్నీం ఆహూయ అయి ప్రియే! భవతి కుత్ర అస్తి?

తస్య పత్నీ తస్య సమీపమ్ ఆగత్య హే నాథ! అహం తు అస్మి భవతః పార్శ్వే ।

మమ అపత్యాని కుత్ర సన్తి ఇతి పునః పృష్టవాన్ సః కృపణః ।

తే అపి ఆగత్య ఉక్తవన్తః తాత! వయమపి స్మః భవతః పార్శ్వే ఏవ ।

భవన్తః సర్వే అపి అత్ర ఏవ సన్తి తర్హి తస్మిన్ పార్శ్వస్థే ప్రకోష్ఠే వ్యజనం కిమర్థం చలతి? కః అస్తి తస్మిన్ ప్రకోష్ఠే?

౭౫

శిక్షకః ఏకం ఛాత్రమ్ ఉద్దిశ్య ఆదిష్టవాన్ భోః ఛాత్ర! త్వమ్ ఏకం వాక్యం వద! యద్ వాక్యం శ్రుత్వా సర్వే హసన్తి పరన్తు యం వదతి సః న హసతి ।

ఛాత్రః- శ్రీమన్! భవతః ఊరుకస్య శృఙ్ఖలా ఉద్ఘాటితా అస్తి ।

౭౬

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిఞ్చిత్ హసామః ।

పత్నీ - (క్రోధేన) సః భిక్షుకః బహుః గర్విష్ఠః దృశ్యతే ।

కిమ్ అభవత్ । భవతీ కథం జానాతి ?

పత్నీ - హ్యః అహం తం రోటికా శాకం చ దత్తవతీ । అద్య తేన ఏకం పుస్తకం మహ్యం దత్తమ్ ।

పతిః - పుస్తకమ్ ? కిం పుస్తకమ్ ?

పత్నీ - "రుచిపూర్ణపాకః కథం కరణీయః" ఇతి ।

౭౭

పుత్రః - తాత ! తాత ! అద్యతన-ధావన-స్పర్ధాయామ్ అహం ద్వితీయం క్రమాఙ్కం ప్రాప్తవాన్ ।

జనకః - శోభనమ్ ! శోభనమ్ ! కిన్తు తవ మిత్రం రమేశః కం క్రమాఙ్కం ప్రాప్తవాన్ ?

పుత్రః - సః తు అన్తిమతః ద్వితీయః స్థితః । (He stood second from the last - last but one)

జనకః - స్పర్ధాయాం సమ్మిల్య కతి ఛాత్రాః ఆసన్ ?

పుత్రః - ఛాత్రద్వయమ్ । అహం చ రమేశః చ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౭౮

ఓం

కిఞ్చిత్ హాసః ।

శిక్షకః - " సః మధురం ఖాదతి ।" ఇత్యస్య భవిష్యత్-కాలః కథమ్ ?
ఛాత్రః - తస్య రుధిరే శర్కరామానం వర్ధిష్యతే ।

౭౯

రోగీ - భోః మిత్ర! దిష్ట్యా అహం జీవామి । తత్ర పశ్య, తత్ర గచ్ఛన్ అస్తి కిల, సః వైద్యః ఏవ మాం రక్షితవాన్, మమ జీవస్య రక్షకః సః ।
మిత్రమ్ - తత్ కథం భోః? సః అద్భుతం కిమపి కృతవాన్ వా?
రోగీ - అద్భుతం నాస్తి చేత్ అన్యత్ కిం భోః? దిష్ట్యా సః మహ్యం కరణీయాం శస్త్రచికిత్సామ్ అన్యస్మై కృతవాన్ । శస్త్రచికిత్సాకరణాను క్షణమేవ సః మృతః । నోచేత్ అహమేవ ....!!

౮౯

వైద్యరాజ నమస్తుభ్యం యమరాజసహోదర ।
యమః తు హరతి ప్రాణమ్ వైద్యరాజః ధనాని చ ॥

O Doctor, I salute you! You are the brother of Yama Raja. While Yama only takes the life, the doctor takes the money too.

౮౧

ఓం
రమేశః కదాచిత్ నారఙ్గఫలం క్రిణాతి । ఫలస్య త్వగ్నిష్కర్షణం కుర్వతి సతి రమేశే అకస్మాత్ కశ్చిత్ లఘుకీటకః ఫలాత్ బహిః ఆగచ్ఛతి । దృశ్యమానః సః కీటకః క్షణార్ధే ఏవ విశాలకాయః సత్పిశాచః (genie) భవతి । తద్ద్వయే సంవాదః ఆరబ్ధః ।

సత్పిశాచః - (ఉచ్చైః హసిత్వా) హీ ౭ హీ ౭ హీ । మా అస్తు భయం రమేశ ! అహం దుష్టః న అస్మి । అహం సత్పిశాచః (genie) । భవతః మిత్రమ్ । భవతః సాహాయ్యం

కరిష్యామి । అహం మహాన్ సామర్థ్యవాన్ అస్మి । కిమ్ అపి దాతుం శక్నోమి భవతే । వదతు కిమ్ ఇచ్ఛతి భవాన్ ? ధనం సమ్పత్తిం సువర్ణం వా ? వదతు వినాసఙ్కోచమ్ ।

రమేశః - హే మిత్ర ! న ఇచ్ఛామి ధనం సమ్పత్తిం సువర్ణం వా । కిన్తు అహం కోవిడ-రోగాత్ మహత్ భయమ్ అనుభవామి ।

సత్పిశాచః - తర్హి వదతు కిం కరణీయం మయా తదర్థమ్ ?

రమేశః - అరే ! మమ ప్రతిరక్షా-ద్రవ్యస్య (vaccine) ద్వితీయా మాత్రా (second dose) అవశిష్టా అస్తి రే ! వినాశుల్కం ప్రాప్తుమ్ ఇచ్ఛామి ।
కిన్తు కుత్ర అపి న లభ్యతే సద్యః । ఆరోగ్యసేతుః కోవిన్ వా ఇతి ఉపయోజనేన (application) కాలఖణ్డస్య (time slot) చయనం నైవ భవితుం శక్నోతి । యదా ఉపయోజనే కాలఖణ్డానామ్ ఉద్ఘాటనం భవతి తదా క్షణార్ధే ఏవ "పఞ్జీ పరిపూర్ణా (register is full) । కః అపి కాలఖణ్డః ఉపలబ్ధః నాస్తి" ఇతి సన్దేశః దృశ్యతే । మిత్ర ! ఏకమ్ అనుగ్రహం కరోతు రే మయి । మమ కృతే ప్రతిరక్షా-ద్రవ్య-గ్రహణార్థం కస్యచన కాలఖణ్డస్య చయనం కరోతు భవాన్ కృపయా ।

సత్పిశాచః - అరే రమేశ ! ఏతత్ కార్యం తు మత్కృతే అపి అసాధ్యమ్ । యైః నిర్మితమ్ ఏతత్ ఉపయోజన-ద్వయం తే మమ అపేక్షయా తు అధికాః చతురాః । తస్య రచనాయాం తైః కిం వ్యామిశ్రం (mess, mix up) కృతం తత్ అహమ్ అపి జ్ఞాతుం న శక్నోమి । రే మిత్ర ! అహం తు మమ ప్రథమ-మాత్రాయాః కృతే అపి అద్యయావత్ పఞ్జీకరణం కర్తుం న శక్నోమి । అతః కోవిడ-రోగాత్ భయగ్రస్తః అహం కీటకరూపం స్వీకృత్య నారఙ్గఫలే ఏకాకీ నివాసం కరోమి ।
— సంస్కృతానన్దః ।

౮౨

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిఞ్చిత్ హసామః ।

మిత్రద్వయం జల్పనం కుర్వన్తౌ ఆస్తామ్ ।

ప్రథమమ్ - మమ భార్యా బహుః కోపిష్ఠా అస్తి । క్షుద్రతమ కారణేన సా క్రోధితా భవతి ।

ద్వితియమ్ - మమ భార్యా అపి కోపిష్ఠా ఆసీత్ । కిన్తు అధునా సా శాన్తా అభవన్ ।

ప్రథమమ్ - కిం కృతవాన్ భో ?

ద్వితియమ్ - కిం నహి రే భో ! అహం తామ్ ఏకవారం అకథయమ్ యత్ వృద్ధావస్థే స్త్రియః బహుః క్రోధితా భవన్తి ఇతి

౮౩

ఓం

కస్యచన గాయకస్య గానకార్యక్రమః సమాప్తః । తదా ప్రకోష్ఠే కేవలం జనద్వయమ్ ఉపవిష్టమ్ ఆసీత్ । అన్యే సర్వే శ్రోతృజనాః పూర్వమ్ ఏవ గతవన్తః ।

ఖిన్నః భూత్వా సః గాయకః ఏకం శ్రోతృజనం ప్రతి గతవాన్ । ఉక్తవాన్ చ,

"మహోదయ ! భవతః మహత్ సఙ్గీతాకలనమ్ అస్తి । భవాన్ ఇవ శ్రోతా దుర్లభః ఏవ ।"

తదా సః ఉక్తవాన్,

"తథా న మహోదయ ! అహం సఙ్గీత-విషయే కిమ్ అపి న జానామి । అహం తు వక్తా । భవతః గాన-కార్యక్రమస్య అనన్తరం మమ వ్యాఖ్యాన-కార్యక్రమః అస్తి । అతః అహమ్ అత్ర ఉపవిష్టః అస్మి ।"

అధికః ఏవ ఖిన్నః సః గాయకః అపరం జనం ప్రతి గతవాన్ । తం చ ఉక్తవాన్,

"భవతః సఙ్గీతానురాగః ప్రశంసనీయః । భవాన్ ఇవ శ్రోతా లబ్ధః ఇతి మమ భాగ్యమ్ !"

తదా సః ఉక్తవాన్,

"తథా కిమ్ అపి న మహోదయ ! అహం తు అత్రస్థః ధ్వనివ్యవస్థా-తన్త్రజ్ఞః అస్మి । ధ్వనిక్షేపణవిషయే కా అపి సమస్యా న దృశ్యతే అతః అత్ర కేవలమ్ ఉపవిష్టః అస్మి ।"

౮౪

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ఏకః శిక్షకః నిజ-కార-యానేన గచ్ఛన్నాసీత్ । తదైవ తేన మహిషేన చాల్యమానే శకటే ఆరుఢః స్వకీయః కశ్చిత్ పురాతనః శిష్యః దృష్టః తభీ ఉస శిక్షక నే ఝోటే (భైంసే) ద్వారా ఖీంచీ జా రహీ బగ్గీ పర బైఠే హుయే అపనే ఏక పురానే శిష్య కో దేఖా"

అసంవేదనశీలేన అనేన శిక్షకేన వ్యంగాత్మక-స్వరేణ కథితమ్ -
అరే ! మహిషశకటం చాలయసి ? (అరే ఝోటా బగ్గీ చలా రహా హై ?)

ఏవమ్ అపమానితేన శిష్యేన అపి అపమాన-జనకమ్ ఉత్తరమ్ ఏవం దత్తమ్ -

"శ్రీమన్ ! అన్యత్ కిమ్ ? కిం త్వయా అధ్యాపితాః తవ శిష్యాః విమానం చాలయిష్యన్తి?" (ఔర క్యా, తేరే పఢాయే హుయే చేలే జహాజ చలాయేంగే ?)

శిక్షకః న కేవలం తూష్ణీం స్థితః అపితు అధునా-పర్యన్తం నిశ్చేతా అస్తి । KSG

౮౫

ఓం

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కస్మింశ్చిత్ దినే మేహులః ప్రభాతే ఏవ రాహులస్య గృహం గచ్ఛతి । సః అవలోకయతి యద్ రాహులస్య ప్రత్యేకం గృహజనః స్నానగృహం గచ్ఛతి । ద్వారస్య పిధానం కరోతి । గానం కర్తుమ్ ఆరభతే । స్నానం సమాప్య బహిః ఆగచ్ఛతి । తత్ దృష్ట్వా మేహులః రాహులం పృచ్ఛతి -

మేహులః - రే మిత్ర ! భవతః గృహే సర్వే జనాః అతీవ గానానురాగిణః దృశ్యన్తే । బాఢమ్ !

రాహులః - తథా కిమ్ అపి న రే ! అస్మాకం స్నానగృహస్య అర్గలా కార్యరహితా జాతా అస్తి । (the bolt is not working.)

ఽఽఽఽఽఽఽఽఽఽఽఽఽఽ

౮౬

శుకజ్యౌతిషికః పఞ్చరస్థం శుకం గృహీత్వా తిష్ఠతి । యః ఆగామీ విషయం జ్ఞాతుమిచ్ఛతి స మూల్యమ్ అర్పయతి ప్రశ్నం చ మనసి సఙ్కల్పయతి । జ్యౌతిషికః బహూని పత్రాణి శుకస్య పురతః పాతయతి । తేభ్యః శుకః కిఞ్చన పత్రం యదృచ్ఛయా చఞ్చ్వా ఉద్గృహ్ణాతి యస్మిన్ లిఖితం వర్తతే కిం వా భవిష్యతి తస్య సఙ్కల్ప ఇతి । ఏకదా కశ్చిదనపత్యః "కిం మమ పుత్రలాభో భవిష్యతి" ఇతి సంకల్ప్య శుకజ్యౌతిషికం ప్రశ్నమకరోత్ । శుకగృహీతం పత్రం వివృత్య జ్యౌతిషిక ఏవమపఠత్ "తవ సఙ్కల్పితం కార్యం తవ మిత్రద్వారా సేత్స్యతి ।"

౮౭

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

ఏకస్మిన్ వర్గే కశ్చన శిక్షకః "స్మ భూతకాలః" ఇతి బిన్దోః పాఠనం కుర్వన్ అస్తి ।

శిక్షకః - యా క్రియా పూర్వకాలే సాతత్యేన ఘటితా, సా క్రియా భూతకాలస్య ఏతేన ప్రకారేణ దర్శితా భవేత్ । అధునా సా క్రియా బహుశః తథా న ఘటతి ఇతి తస్య భావార్థః అస్తి । ఆఙ్గ్లభాషాయామ్ ఏతస్య అనువాదః "ఉసేద్ తో" ఇత్యేన భవితుం శక్నోతి ।

ఉదాహరణార్థం,

యువావస్థాయామ్ అహం నృత్యం కరోమి స్మ । (అధునా న కరోమి ।)
In the young age I used to dance. (Presently I don't.)

పూర్వం సా గాయతి స్మ । (అధునా న గాయతి ।)

సత్యయుగే సాక్షాత్ ఈశ్వర-దర్శనం భవతి స్మ । (అధునా న భవతి ।)

ఇదానీం భవన్తః అపి కానిచిత్ ఉదాహరణాని వదన్తు । రాహుల ! భవాన్ వదతు ।

రాహులః - బాల్యకాలే అహం సత్యం వదామి స్మ ।

(భవతాం సర్వేషాం జీవనమ్ ఆనన్దమయం భవేత్ ।)
- సంస్కృతానన్దః ।

౮౮

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్
(ఉద్దేశ్యమ్–వ్యావహారిక-శబ్దావలీ-వర్ధనమ్)

టికిట-నిరీక్షకః - తాత (తాఊ) ! టికటం దర్శయ ।

వయోవృద్ధః యాత్రీ - మమ పార్శ్వే టికటం నాస్తి ।

నిరీక్షకః - టికటం కుత్ర గతమ్ ?

యాత్రీ - మయా న క్రీతమ్ ।

నిరీక్షకః - కిమర్థం న క్రీతమ్ ? భవాన్ అర్థదణ్డాత్ బిభేతి న ? (క్యా ఆపకో జుర్మానే సే డర నహీం లగతా?)

యాత్రీ - న బిభేమి । యతో హి యది టికట-నిరీక్షకః కోఽపి భద్రజనః భవిష్యతి తర్హి మాం క్షమిష్యతే (అగర టికట-చేకర కోఈ సజ్జన హోగా తో ముఝే ఛోడ్ దేగా)

యది చ టికట-నిరీక్షకః కోఽపి దుష్టః, మూర్ఖః, ధూర్తః, గర్దభ-పుత్రః, పరాన్నపుష్టః (దూసరోం కీ కమాఈ ఖానేవాలా / హరామఖోర) కుక్కురః భవిష్యతి తర్హి తస్మై తు దణ్డః దేయః ఏవ భవిష్యతి ।

అధునా త్వమేవ విచారయ త్వం కీదృశః అసి ।

టికట నిరీక్షకః - అహో ! తాత ! అహం తాదృశః నాస్మి । త్వం నిశ్చిన్తీభూయ సానన్దః భవ । (అరే తాఊ, మైం ఐసా నహీం హూం । బేఫిక్ర హోకర ఐశ కర) అత్ర ఉష్ణతా వర్తతే, వాతాయనసమీపే ఉపవిశ (యహాం గర్మీ హై, ఖిడ్కీ కే పాస బైఠ జా)

ఏతత్ కథయిత్వా టికట-నిరీక్షకః అగ్రే గతవాన్ ।- KSG

౮౯

కశ్చన అధివక్తా తస్య ఏకం కూపం వ్యక్రీణీత । కశ్చన శిక్షకః తం కూపమ్ అక్రీణాత్ ।

తదనన్తరమ్ ఏకదా సః అధివక్తా శిక్షకస్య గృహమ్ ఆగత్య తం తర్జయిత్వా అవదత్ భోః! అహం కూపం వ్యక్రీణి, తస్య అన్తః యజ్జలమ్ అస్తి తన్న వ్యక్రీణి ।

యది భవాన్ కూపాత్ జలమ్ ఆనేతుమ్ ఇచ్ఛతి తర్హి భవతా తస్య మూల్యం పృథక్త్వేన దాతవ్యం భవేత్!

శిక్షకః తదా ధైర్యేణ అవదత్ భోః! మమ కూపే భవతః యజ్జలమ్ అస్తి తత్ సర్వం భవాన్ శీఘ్రం నిష్కాస్య నయతు అన్యథా శ్వః ఆరభ్య తస్య భాటకం భవతా దాతవ్యం భవేత్ ।

శిక్షకస్య వచనం శ్రుత్వా అధివక్తా హసిత్వా అవదత్ భోః మహోదయ! అహం తు కేవలం వినోదాయ ఏతద్ ఉక్తవాన్ ।
-ప్రదీపః!

౯౦

ఏకః వృద్ధః - ఆచార్య! కృపయా మాం సంస్కృతం పాఠయతు
పణ్డితః - కిమర్థమ్? వృద్ధావస్థాయాం సంస్కృతభాషా కిమర్థమ్?
వృద్ధః - దేవవాణీ అస్తి । మరణానన్తరం స్వర్గే దేవైః సహ సమ్భాషణం కర్తుం శక్ష్యామి ।
పణ్డితః - యది భవాన్ నరకం గమిష్యతి, తర్హి కిం భవిష్యతి?
వృద్ధః - చిన్తా మాస్తు, ఆఙ్గలభాషా తు అహం జానామి

౯౧

శిక్షకః - భోః ఛాత్రాః! ఋతవః కతి భవన్తి? తేషాం నామాని చ కాని వదత ।

బిరాజః (కశ్చన ఛాత్రః) శ్రీమన్! షడ్ ఋతవః భవన్తి । తేషాం నామాని గ్రీష్మః, మాతా, పితా, పితృవ్యః, శిశిరః, వసన్తః చ ।

శిక్షకః- కిమ్? సర్వమ్ అశుద్ధం వదన్ అసి త్వమ్?

బిరాజః- క్షమ్యతాం శ్రీమన్! మమ మాతుః నామ వర్షా, పితుః నామ శరత్, అపిచ మమ పితృవ్యస్య నామ హేమన్తః । అతః తేషాం నామాని అహం న ఉక్తవాన్ ।

౯౨

రేలయానేన యాత్రా

కశ్చన పురుషః రేలయానేన యాత్రాం కర్తుమ్ ఇష్టవాన్ ।

సః గువాహాటీనగరస్య రేలస్థానకం గతవాన్ ।

తత్ర గత్వా సః రేలయానస్య ఏకాం కక్షాం ప్రవిష్టవాన్, పరన్తు సా కక్షా జనైః పూర్ణా ఆసీత్ ।

తస్య కృతే రిక్త ఆసన్దః నాసీత్ ।

తదానీం సః ఏకమ్ ఉపాయం విచిన్త్య సర్పః సర్పః ఇతి కృత్వా చిత్కారమ్ అకరోత్ ।

సర్పః కక్షాం ప్రవిష్టవాన్ ఇతి మత్వా కక్షాయాం స్థితాః సర్వే అవతీర్య అన్యాం కక్షాం గతవన్తః ।

క్షణాభ్యన్తరే కక్షా రిక్తా అభవత్ ।

తదా సః ఉపరి స్థితమ్ ఆసన్దమ్ ఆరుహ్య సుఖేన శయనం కృతవాన్ ।

ప్రాతఃకాలే చాయవిక్రేతా కక్షాం ప్రవిశ్య చాయం చాయమ్ ఇతి యదా రటతి స్మ తదా తస్య నిద్రాభఙ్గః అభవత్ । స చ తమ్ అపృచ్ఛత్ భోః! ఏతస్య స్థానస్య కిం నామ ఇతి!

సః చాయవిక్రేతా అవదత్ గువాహాటీనగరమ్ ఇతి ।

సః పురుషః తదా ప్రత్యవదత్ భోః! హ్యః రాత్రౌ అహం గువాహాటీనగరమ్ ఆగత్య రేలయానమ్ ఆరుఢవాన్ । కిమ్ ఇదానీం పర్యన్తం గువాహాటీనగరమ్ ఏవ అస్తి?

చాయవిక్రేతా అవదత్ మహోదయ! హ్యః రాత్రౌ ఏతాం కక్షాం సర్పః ప్రవిష్టః ఇతి కారణతః ఏతాం కక్షామ్ అనీత్వా హి రేలయానం గతమ్ ।

సః పురుషః తదా అచిన్తయత్ యద్ అహమ్ అధికం చాతుర్యమ్ అదర్శయమ్ ఇతి కారణతః మమ ఇయం దశా అభవత్ ।

తదా సః విలాపమ్ అకరోత్ ।

-ప్రదీపః!

౯౩

ఓం

హసన్తు సంస్కృతేన ।

కశ్చన మనుష్యః సర్వకారీయ-రుగ్ణాలయం గచ్ఛతి ।

పృచ్ఛతి చ, "వినాశుల్కం కోరోనా-ప్రతిరక్షా-ద్రవ్యం కుత్ర ప్రాప్యతే ?"

ఉత్తరమ్ ఆగచ్ఛతి, "వామభుజాయామ్ ।"

- సంస్కృతానన్దః ।

౯౪

ఓం

సంస్కృతేన హసన్తు ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - రే రాహుల ! భవాన్ భారతీయ-ప్రశాసన-సేవా-పరీక్షార్థం ప్రత్యాశీ (candidate for I. A. S. Exam.) అస్తి ఖలు !

రాహులః - ఆమ్ ।

మేహులః - తర్హి ఇతిహాస-విషయస్య హ్యాస్తనం ప్రశ్నపత్రం కథమ్ ఆసీత్ ?

రాహులః - అతీవ కఠినమ్ ! కిమ్ అపి లేఖితుం న శక్తవాన్ అహమ్ ।

మేహులః - కిం కారణం రే ?

రాహులః - కిం వక్తవ్యమ్ ! సర్వే ప్రశ్నాః మమ జన్మతః పూర్వకాలవిషయే ఏవ ఆసన్ । మమ గతజన్మస్య స్మరణం నాస్తి ।
సంస్కృతానన్దః ।

౯౫

ఓం

హసన్తు సంస్కృతేన ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - రే రాహుల ! భవాన్ భారతీయ-ప్రశాసన-సేవా-పరీక్షార్థం ప్రత్యాశీ (candidate for I. A. S. Exam.) అస్తి ఖలు !

రాహులః - ఆమ్ ।

మేహులః - తర్హి రాజనీతిశాస్త్ర-విషయస్య (political scienc ఏ) హ్యాస్తనం ప్రశ్నపత్రం కథమ్ ఆసీత్ ?

రాహులః - న కా అపి ఆశా ! ద్వితీయ-ప్రశ్నస్య ఉత్తరమ్ అసమ్యక్ లిఖితవాన్ అహమ్ ।

మేహులః - అన్యత్ సర్వం యోగ్యమ్ ఏవ ఖలు ? తర్హి కిమర్థం నిరాశః భవాన్ ?

రాహులః - కిం వక్తవ్యమ్ !
ప్రథమ-ప్రశ్నస్య ఉత్తరం లేఖితుం సమయః ఏవ న అవశిష్టః ।
తృతీయ-ప్రశ్నస్య అర్థః ఏవ న జ్ఞాతః మయా ।
పఞ్చమస్య ఉత్తరం లేఖితుం విస్మృతవాన్ ।

మేహులః - చతుర్థస్య ప్రశ్నస్య కిమ్ అభవత్ ?

రాహులః - చతుర్థః ప్రశ్నః తు న దృష్టః ఏవ మయా !
సంస్కృతానన్దః ।

౯౬

కశ్చన పురుషః కేనచిద్ బాలకేన సహ కేశకర్తనాయ నాపితస్య ఆపణమ్ గతవాన్ ।

తత్ర గత్వా ఆదౌ తస్య కేశాన్ అకర్తయత్ ।

అనన్తరం సః నాపితమ్ అవదత్ భోః! ఏషః మమ పుత్రః! తస్యాపి కేశాన్ సమ్యక్ కర్తయతు ।

తావతా అహం తామ్బూలం ఖాదిత్వా ఆగమిష్యామి ఇతి ।

నాపితః బాలకస్యాపి సమ్యక్ కేశాన్ అకర్తయత్, కిన్తు తావత్ పర్యన్తం సః పురుషః తామ్బూలం ఖాదిత్వా న ఆగచ్ఛత్ ।

నాపితః తదా బాలకమ్ అపృచ్ఛత్ కిం భోః! తవ పితా ఇదానీమపి కిమర్థం న ఆగచ్ఛతి?

బాలకః తదా అవదత్ మహోదయ! సః మమ పితా నాస్తి । అహం మార్గే క్రీడన్ ఆసమ్ । సః మాం దృష్ట్వా అవదత్ భోః బాలక! ధనేన వినా తవ కేశాన్ కర్తయిష్యసి చేద్ మయా సహ ఆగచ్ఛ ఇతి ।

అతః అహం తేన సహ ఆగతవాన్ ।

-ప్రదీపః!

౯౭

అద్య కిమపి లేఖనస్య మనోఽభవత్
చిన్తితమాసీత్ హృదయే స్థానం దాస్యామి తుభ్యమ్ ।
పునః విచారః ఆగతః యత్ అద్యత్వే హృదయాఘాతః బహు భవతి ॥

ఆజ కుఛ లిఖనే కా మన కియా....
సోంచా థా కి దిల మేం బసాయేంగే తుమకో ।
ఫిర ఖయాల ఆయా కి ఆజకల ఃఏఅర్త్ అత్తచ్క్ బహుత హోతా హై ॥

రౌశనః

౯౮

కుర్వన్నాసం తవ ప్రతీక్షాం ప్రియే !, త్వం త్వాగతవతీ ।
ఆనీతం యత్ పుష్పం తవ కృతే, తత్ అజా భుక్తవతీ ॥

కర రహా థా ఇంతజార తుమ్హారా ప్రియే ! తుమ తో ఆ గఈ ।
లాయా థా జో ఫూల తుమ్హారే లిఏ వో బకరీ ఖా గఈ ॥

రౌశన

౯౯

సప్తజన్మ పర్యన్తం త్వయా సహైవ భవిష్యామి ఏవముక్తవతీ । పరమద్య సూచ్యౌషధం స్వీకర్తుం ఏకాకినీ ఏవ గతవతీ ।

సాత జన్మో తక తుమ్హారే సాథ హీ రహూఁగీ ఐసా బోలీ థీ వో । లేకిన ఆజ వైక్సీన లేనే అకేలే హీ చలీ గఈ ।

౧౦౦

భూత - ప్రేతః నిశ్ఛలభార్యా చ మనసః భ్రాన్తిఃస్తః । ఏవం కిమపి న భవతి ।

భూత - ప్రేత ఔర మాసూమ పత్నీ మన కా వహమ హై । ఐసా కుఛ భీ నహీం హోతా ।
రౌశనః

౧౦౧

అలమ్ వ్యాకరణేన!
కిఞ్చిద్ధస్యన్తామ్ ।

పతి ౧ః - పురుషస్య మస్తిష్కః శరీరస్య ఏకః అద్భుతోఽవయవః ఖలు ।

పతి ౨ - ఆమ్ సత్యమ్ । త్రిశతకాధికపఞ్చషష్టదినాని - చతుర్వింశతిః హోరాః - అవిత్రతం కార్యం కుర్వన్నస్తి ।

పతి 3 - జన్మదినతః ఉద్వాహదినపర్యన్తం కేవలమ్ ।

(కేవలం హాస్యార్థమ్ । హే భగిన్యః మా కుప్యన్తామ్)!

౧౦౨

ఏకమ్ ఉద్యానమ్ అస్తి తత్ర కశ్చన నియమః ।
యత్ యది భవాన్ ఉద్యానస్య కిమపి ఫలం త్రోటయతి చేత్ తస్య ఫలస్య గిలనమ్ (స్వల్లోవ్)ఏవ కర్తవ్యం న తు చర్వణమ్ ఇతి ।

ఉద్యానే ప్రథమః ఆగన్తా - నరేన్ద్రమోదీవర్యః సః బదరీఫలం త్రోటయతి । తదా ద్వారపాలః ఆగత్య వదతి మహోదయ నియమః పాలనీయః ఇతి ।

తదా మోదీవర్యః బదరీఫలం గిలతి ।

ద్వితీయః ఆగన్తా నితీశకుమారః సః సేవఫలం త్రోటయతి తదా ద్వారపాలః వదతి నియమః పాలనీయః భోః ।
ఏతత్ శ్రుత్వా నితీశవర్యః రోదితి అనన్తరం హసతి ఏతేన ద్వారపాలః విస్మితః భవతి సః ఆశ్చర్యేణ పృచ్ఛతి కిమర్థం రోదితి హసతి చ ।

నితీశవర్యః - అహం రుదితవాన్ యతః అధునా మయా సేవఫలస్య గిలనం కరణీయం పరన్తు హసామి యతోహి తత్ర లాలుప్రసాదవర్యః పనసఫలం (జ◌చ్క్ఫ◌ుఇత్)త్రోటితవాన్ అస్తి ।

౧౦౩

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

సురేశః - భవత్యాః వయః కియత్ ?

సురేఖా - సప్తదశవర్షాణి (౧౭) ।

రమేశః - ఇదానీమ్ ఏవ మయా స్మృతమ్ । వర్షత్రయాత్ పూర్వమ్ అపి భవతీ తథైవ ఉక్తవతీ । కథమ్ ఏతత్ ?

సురేఖా - సత్యమ్ । బహుకాలే వ్యతీతే అపి స్వవచనే నైవ పరివర్తనం కుర్వన్తి సజ్జనాః ।

భవతాం సమయః ఆనన్దదాయకః భవేత్ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౦౪

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః - ధనం చ జ్ఞానం చ ఏతద్ద్వయాత్ భవాన్ కస్య ఏకస్య చయనం (చోఇచే) కరిష్యతి ?

మేహులః - అర్థాత్ ధనస్య ఏవ । ధనేన ఏవ సర్వం సాధ్యం భవతి । భవాన్ కస్య చయనం కరిష్యతి ?

రాహులః - (తుచ్ఛతయా) ధిక్ ధిక్ త్వామ్ ! కియాన్ ధనలోభీ అస్తి భవాన్ ! అహం తు జ్ఞానస్య చయనం కరిష్యామి ।

మేహులః - స్పష్టమ్ ఏవ ! స్వసమీపే యద్ నాస్తి తస్య ఏవ చయనం మనుష్యః కరోతి । (one chooses that which is not with oneself.)

భవతాం సమయః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।
సంస్కృతానన్దః ।

౧౦౫

ద్వయోః ధనికయోః మధ్యే వార్తా ప్రచలన్తీ అస్తి ।

ప్రథమః ధనికః - మమ సేవకః బహుః మూర్ఖః అస్తి ।

ద్వితీయః ధనికః - న న, మమ సేవకః తు భవతః సేవకాత్ అధికః మూర్ఖః ।

ప్ర। ధనికః - పశ్యతు అహం భవన్తం దర్శయామి ।
(సేవకమ్ ఆహ్వాయతి)

సేవకః - ఆం మహోదయ, ఆగచ్ఛామి ।

ప్ర। ధనికః - స్వీకరోతు ౧౦ రూప్యకాణి విపణిం గత్వా దూరదర్శనం క్రీణాతు(సేవకః గచ్ఛతి)। (ద్వి । ధనికం ప్రతి) పశ్యతు ఏతం, ఏషః ౧౦ రూప్యకైః దూరదర్శనం క్రేతుం గచ్ఛతి ।

ద్వి । ధనికః - స్వస్య సేవకమ్ ఆహ్వాయతి । (స్వస్య సేవకం ప్రతి) భవాన్ కార్యాలయం గచ్ఛతు తత్ర పశ్యతు అహం తత్ర అస్మి అథవా న (సేవకః గచ్ఛతి) । (ప్ర। ధనికం ప్రతి) పశ్యతు అహమ్ అత్ర అస్మి సః మాం కార్యాలయే ద్రష్టుం గచ్ఛతి ।

(ప్రథమః సేవకః ద్వితీయసేవకం బహిః పశ్యతి వదతి చ)

ప్ర। సేవకః - పశ్యతు మమ స్వామినః మూర్ఖత్వం సః ఏతత్ అపి న జానాతి యత్ అద్య రవివాసరః విపణిః పిహితా(closed) అస్తి ।

ద్వి। సేవకః - మమ స్వామీ తు ఇతోఽపి మూర్ఖః మాం కార్యాలయం ప్రేషితవాన్ ,కిమర్థం న స్వయం తత్ర దూరవాణీం కృత్వా పృచ్ఛతి ।

౧౦౬

కృపణస్య వ్యవహారః

కశ్చన యువకః కృపణస్య గృహాత్ తరణతాలస్య (swimming pool) కృతే దక్షిణాం యాచితుమ్ ఆగతవాన్ ।

యువకః - మహోదయ అత్ర అస్మాకం సహనివాసస్య (colony) తరణతాలస్య నిర్మాణం భవతి భవాన్ స్వపక్షతః కిం దాస్యతి ।

కృపణః - (అన్తః గత్వా ఆగచ్ఛతి వదతి చ) స్వీకరోతు మమ పక్షతః జలపూరితం ద్రోణీద్వయమ్ ।

౧౦౭

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । రాహులః చికిత్సకః (doctor) అస్తి । కదాచిత్ మేహులః జ్వరమ్ అనుభవతి । అతః సః రాహులం ప్రతి ఉపచారార్థం గచ్ఛతి ।

రాహులః - రక్తపరీక్షణస్య వృత్తాన్తానుసారం భవాన్ డేఙ్గ్యా ఇతి రోగేణ పీడితః అస్తి । భవతా అన్యం చికిత్సకం ప్రతి గన్తవ్యం భవేత్ ।

మేహులః - తథా కిమర్థం భోః ? భవాన్ అపి చికిత్సకః ఏవ అస్తి ఖలు । ఏషః విశేషజ్ఞస్య విషయః నాస్తి । మమ లక్షణాని (symptoms) అపి గభీరాణి న సన్తి । భవాన్ ఏవ ఔషధాని దదాతు ।

రాహులః - కిన్తు అహం డేఙ్గ్యా ఇతి రోగస్య నివారణాయ ఔషధాని న జానామి ।

మేహులః - తథా కథం భవితుం శక్నోతి మహోదయ ?

రాహులః - యతః వైద్యక-పదవీ-పరీక్షార్థం మయా "డేఙ్గ్యా" ఇతి ప్రకరణం వికల్ప-రూపేణ పార్శ్వే స్థాపితమ్ ఆసీత్ ।

(For the medicine degree exam. I kept the chapter 'Dengue' aside as an option.)

భవతాం దినక్రమః ప్రసన్నతయా భవేత్ ।

— సంస్కృతానన్దః ।

౧౦౮

కార్తికః- తస్య వృక్షమూలే కిమర్థం తిష్ఠతి రే ।

రమణః -

మహత్పదం జ్ఞాత్వా వృక్షమూలే వసేత్

ఇతి శ్రుతవానస్మి । అత్ర తిష్ఠతి చేత్ మహత్పదజ్ఞానం భవతి ఇతి చిన్తయిత్వా....

కార్తికః - హన్త! తత్ర పిపీలికాదంశనమేవ భవతి

తత్తు సంసారవృక్షమ్! న తు జమ్బూ

రమణః -

౧౦౯

ఇడ్డలి దోశా అభవత్

ఏకదా, మమ సంస్కృతశిక్షకః గృహపాఠం। దత్తవాన్ । భోజనవిషయే × వాక్యాని లిఖతు ఇతి ।

అహమ్ ఏవం లిఖితవాన్ ।

౧। భారతీయానాం ముఖ్యం భోజనవిశేషమ్ ఇడ్డలి వర్తతే ।

౨ంఅహ్యమపి ఇడ్డలి అత్యన్తం రోచతే ।

3। బహుషు గృహేషు అల్పాహారార్థం ఇడ్డలి పచ్యతే ।

४। ఇడ్డలినిర్మాణమ్ అతిసరలమ్ ।

×। యాత్రాయాం నేతుమ్ సౌకర్యప్రదం భోజ్యమ్ ఇడ్డలి ।

కృపయా దోషపరిష్కారం కరోతు ఇతి లిఖిత్వా శిక్షకాయ ప్రేషితవానహమ్ ।

శిక్షకః ఏవం పరిష్కృత్య ప్రతిప్రేషితవాన్ ।

౧। భారతీయానాం ముఖ్యం భోజనవిశేషమ్ దోశా వర్తతే ।

౨ంఅహ్యమపి దోశా అత్యన్తం రోచతే ।

3। బహుషు గృహేషు అల్పాహారార్థం దోశా పచ్యతే ।

४। దోశా నిర్మాణమ్ అతిసరలమ్ ।

×। యాత్రాయాం నేతుమ్ సౌకర్యప్రదం భోజ్యమం దోశా ।

కిమర్థం ఏవం పరివర్తితమితి యదా శిక్షకః మయా పృష్టః తేన ఏవముక్తమ్ ।

దోష పరిష్కారం కరోతు ఇతి భవాన్
ప్రార్థితవాన్ । శషయోరభేదః ఇతి నియమః వర్తతే । అతః అహం దోశ పరిష్కారం కృతవాన్ ।

అనన్ద కల్యాన కృష్ణః

౧౧౦

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

మేహులః - అస్మిన్ వర్షే మయా వృక్షారోపణ-కార్యక్రమే ఏకపఞ్చాశత్-(౫౧)-వృక్షాః ఆరోపితాః ।

రాహులః - భవాన్ గతవర్షే అపి తద్ కృతవాన్ । గతవర్షస్య కః అనుభవః ?

మేహులః - (సఖేదమ్) మయా తదా ఆరోపితేషు ఏకవింశతి-వృక్షేషు (౨౧), పఞ్చ-వృక్షాః శుష్కతాం గతాః ।

రాహులః - (ఆఢ్యతయా) మయా ఆరోపితేషు వృక్షేషు ఏకః అపి శుష్కతాం న గతః ।

మేహులః - భవతా కతి వృక్షాః ఆరోపితాః ?

రాహులః - ఏకః అపి న ।

(భవతాం సర్వేషాం సమయః ఆనన్దమయః భవేత్ ।)

సంస్కృతానన్దః ।

౧౧౧

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః సమాజే కాశ్చన ప్రతిష్ఠిత-వ్యక్తిః అస్తి ।

కస్యాశ్చిత పాదకన్దుక-స్పర్ధాయాః (football tournament) సమాపన-సమారోహే సః ప్రముఖాతిథి-రూపేణ ఆహూతః అస్తి । అన్తిమ-ద్వన్ద్వక్రీడామ్ (the final match) పశ్యతి సః

। తస్య శుభహస్తద్వయేన పారితోషిక-వితరణమ్ అపి భవతి । తదనన్తరం సః భాషణం కరోతి ।

"అస్మాకం దేశే కియత్ దారిద్ర్యమ్ అస్తి తస్య దర్శనమ్ అస్యాం స్పర్ధాయాం సాక్షాత్ అభవత్ । ఏకం కన్దుకం ప్రాప్తుం తస్య పృష్ఠతః బహవః క్రీడకాః ధావన్తి । కేవలమ్ ఏకస్య కన్దుకస్య ప్రాప్త్యర్థం తేషు తీవ్రః కలహః భవతి । ఏతత్ సర్వం దృష్ట్వా అహమ్ అతీవ దుఃఖమ్ అనుభవామి ।"

"ఏతస్మై నైవ స్పృహణీయమ్ అస్మాభిః । సద్యః యః సర్వకారః అస్తి తస్య ఏవ అపయశః అస్తి ఏతత్ । భ్రష్టనీతిః సర్వకారః ఏషః ।"

"భవతు నామ । యద్ కిమపి అభవత్ తస్య విచారః మాస్తు । అధునా నిర్వాచనాని తు సమీపమ్ ఏవ సన్తి । తదా నిశ్చయేన సర్వకార-పరివర్తనం కరిష్యామః । వయం వినాకలహం శాన్తతయా చ జీవనం యాపయితుమ్ ఇచ్ఛామః ।"

"అతః ఏషః రాహులః భవద్భ్యః సర్వేభ్యః నిశ్చయేన వాగ్దానం (commitment) కరోతి యద్ అగ్రిమాయాం స్పర్ధాయాం నూతన-సర్వకారః ప్రత్యేకం క్రీడకాయ ఏకైకం కన్దుకం దాస్యతి । అతః ప్రత్యేకః క్రీడకః స్వస్య భిన్నేన ఏవ కన్దుకేన క్రీడిష్యతి । కలహం వినా శాన్తతయా చ స్పర్ధా సమ్పన్నా భవిష్యతి । ఏషః న సామాన్య-జనస్య శబ్దః । ప్రతిష్ఠితస్య రాహులస్య శబ్దః అస్తి ఏషః ।"

భవతాం సమయః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౧౨

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

పత్నీ - సదా సర్వదా భవాన్ భ్రమణభాషే ఆన్తర్జాలే (on the internet) వ్యగ్రః అస్తి । తస్మాత్ బహిః అపి విశ్వమ్ అస్తి । తత్ అపి పశ్యతు కదాచిత్ । (See the outer-world sometimes)

పతిః - (భ్రమణభాషే ఏవ మగ్నః భూత్వా ధ్యానం చ అదత్త్వా) కిమ్ ? కిం నామ ద్రష్టవ్యమ్ ? కుత్ర ద్రష్టవ్యమ్ ?
భవతు । సమ్బన్ధనీం ప్రేషయతు ఖలు ! (Do send the link)

భవతః సమయః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౧౩

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - నమో నమః రాహుల ! కథం ప్రచలతి సర్వమ్ ?

రాహులః - నమః నమః మేహుల ! ప్రణోదేన ప్రచలతి ।

మేహులః - నమః నమః ఇతి ఏతత్ కిం నూతనమ్ ?

రాహులః - అరే మమ జనన్యా కఠోరతయా కథితమ్ అస్తి యద్ నమో ఇతి ఏతస్య మహత్త్వం న ఏవ వర్ధనీయమ్ । అతః నమో ఇతి కదా అపి కుత్ర అపి న నిర్గచ్ఛేత్ మమ ముఖాత్ । తథా వదిష్యామి చేత్ జననీ దణ్డనం కరిష్యతి ।

భవతాం సర్వేషాం సమయః
సుఖశాన్త్యా గచ్ఛేత్ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౧౪

॥ ఓం ॥

"సుభాషితరసాస్వాదః"

"ఘరట్టాన్యోక్తి" (౨×౭)

శ్లోక -

రే రే ఘరట్ట ! మా రోదీః ! కం కం న భ్రామయన్త్యమూః ! ।
కటాక్షేపమాత్రేణ ; కరాకృష్టస్య కా కథా ? ॥

అర్థ -

ఘరట్ట చక్కీ (జాత) మత రూం యహ జో స్త్రీ హై యహ కిస కిస కో నహీ ఘుమాతీ హై ?

గూఢార్థ -

పీసతే సమయ పురాతన కాల కీ హాథచక్కీ ఘూ ఘూం ఐసా ధ్వనీ కరతీ హై । ఇసపర సుభాషితకార నే స్త్రియోం కే ఆకర్షణ కా ప్రభావ ఆరోపిత కియా హై । సుభాషితకార చక్కీ కో కహ రహా హై రో మత అపనే హాథ సే యహ స్త్రీ కిస కిస కో నహీ ఘుమాతీ హై ? కిస కిసీకో తో వహ కేవల నేత్రకటాక్ష సే హీ ఘాయల కర దేతీ హై । (మతలబ నచాతీ హై)

ఫిర జిసకో హాథ సే ఘుమాతీ హై ఉనకీ కథా తుమసే అలగ థోడీ హీ హోగీ ? కిఞ్చిత వ్యంగ్యపూర్ణ హాస్యోక్తీ యహాఁ పర అన్యోక్తి ద్వారా సుభాషితకార నే సూచిత కీ హై ।

౧౧౫

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ అస్తి । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - అరే రాహుల ! కథం యాపితః హ్యాస్తనః రవివాసరః ?

రాహులః - (మ్లానముఖేన) సఖ్యా సహ మమ వివాదః జాతః ।

మేహులః - హా హన్త ! కీదృశః వివాదః ?

రాహులః - సా నాటకం ద్రష్టుమ్ ఇష్టవతీ అహం చ చిత్రపటమ్ ।

మేహులః - తర్హి కిం నాటకం దృష్టం భవద్వయేన ?

వివాదే సర్వదా భవతాం విజయః భవేత్ ।

— సంస్కృతానన్దః ।

౧౧౬

కశ్చన వణిక్ మరణాసన్నః శయ్యాయాం పతితః ఆసీత్ ।
తస్య మహాన్ రోగః అభవత్ యస్య ఉపశమనం న భవతి స్మ ।

ఏకదా సః ఏకైకం కృత్వా గృహసదస్యాన్ సర్వాన్ ఆహ్వయతి స్మ ।
వణిక్ - మమ పత్నీ కుత్ర?
పత్నీ - అహమ్ అత్రైవ అస్మి ।

వణిక్- మమ పుత్రీ కుత్ర?
పుత్రీ - హే పితః! అహమపి అత్రైవ అస్మి!

వణిక్- మమ పుత్రః కుత్ర?
పుత్రః- అహమపి అత్రైవ అస్మి పితః!

వణిక్- అరే! యూయం సర్వే యది అత్రైవ స్థ తర్హి ఆపణే కోఽస్తి?
-ప్రదీపః!

౧౧౭

బలివర్దః - కిమర్థం ధావసి ?

మహిషః - రక్షిజనాః గజం ధర్తుం జఙ్గలమ్ ఆగతాః ।

బలివర్దః - పరం త్వం తు న గజః ।

మహిషః - జానామి, కిన్తు భారతీయ-న్యాయ్యాలయే ఏతత్ ప్రమాణీకర్తుం న్యూనాతిన్యూనం వింశతివర్షాణి గమిష్యన్తి ।

ఏతత్ శ్రుత్వా బలివర్దః అపి ధావితుం ప్రారభత ।

౧౧౮

జీవనే సదా ప్రసన్నాః భవన్తు మిత్రాణి । యతః న జానే కదా భవతః వివాహః భవేత్ ....

జీవన మేం హమేశా ఖుశ రహో దోస్తోం క్యోంకి పతా నహీం కబ ఆపకీ శాదీ హో జాఏ .... - రౌశనః

౧౧౯

పుత్రః కియాన్ అపి మూర్ఖః వికృతః కథన్న భవేత్ వివాహపత్రే తు సుపుత్రః లేఖనీయమేవ భవతి ....
-- రౌశనః

౧౨౦

ఆపణే కశ్చిత్ మనోజం పృష్టవాన్ పాదత్రాణం కుత్ర లపస్యతే .... ?

మనోజేన ఉక్తమ్ - సర్వత్ర లపస్యతే కేవలం భవతః అన్తే తాదృశీ విశిష్టతా భవేత్ ....

బాజార మేం కిసీ నే మనోజ సే పూఛా - జూతే కహాఁ మిలేంగే ....
మనోజ - హర జగహ మిలేంగే బస ఆపమేం వహ గుణ హోనా చాహిఏ ....

రౌశనః

౧౨౧

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః సమాజసేవకః అస్తి । సద్యః తస్య స్థితిః కుణ్ఠితా అస్తి । అతః సః స్వజీవన-విషయే అప్రసన్నః అస్తి । సః కఞ్చన జ్యౌతిషికం ప్రతి పరామర్శార్థం గచ్ఛతి ।

జ్యౌతిషికః - కా సమస్యా అస్తి ?

రాహులః - సర్వత్ర అధోగతిమ్ అపయశః చ అనుభవామి । ఏతాని కష్టాని కదా సమాప్తాని భవిష్యన్తి ?

జ్యౌతిషికః - ౨౦౨౪-తమే వర్షే భవతః కష్టానుభవః సమాప్తః భవిష్యతి ।

రాహులః - (సానన్దమ్) తదా మమ యశప్రాప్తిః భవిష్యతి ఖలు !

జ్యౌతిషికః - (గభీరతయా) న । తథా న । తావత్పర్యన్తం భవాన్ కష్టసహన-విషయే అభ్యస్తః భవిష్యతి । (Till then you will get used to bear the hardships.)

భవతాం దివసః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।

— సంస్కృతానన్దః ।

౧౨౨

"శిరస్త్రాణస్య అనివార్యతా కారణేన ఘటితా ఘటనా"

ఏకదా కశ్చన గృహం ప్రత్యాగతవాన్ తస్య శిరస్త్రాణస్య కాచః రక్తవర్ణీయః ఆసీత్ యుతకమపి రక్తవర్ణీయమాసీత్ తదా తాదృశం తం దృష్ట్వా గృహసదస్యాః భీతాః జాతాః పృష్టవన్తః చ - కిమభవత్ భోః అపఘాతః జాతః అథవా పతితః కుత్రచిత్ ।

సః - న, తథా కిమపి నాస్తి, తత్తు శిరస్త్రాణం ధారణస్య అభ్యాసః నాస్తి ఖలు తస్మాత్ తామ్బూలం ష్ఠీవనసమయే విస్మృతవాన్ యత్ శిరస్త్రాణం ధృతవాన్ అస్మి ।

"సర్వదా శిరస్త్రాణం ధరన్తు ధారయన్తు చ"

౧౨౩

కశ్చన అర్ధబధిరః రుగ్ణస్య మిత్రస్య స్వాస్థ్యం ప్రష్టుం గచ్ఛతి ।
సః గచ్ఛన్ చిన్తయతి ....
ప్రథమం తస్య స్వాస్థ్యవిషయే ప్రక్ష్యామి తదా "సమ్యక్ అస్మి" ఇతి సః వదిష్యతి ।

అనన్తరమ్ కస్య చికిత్సకస్య ఉపచారం స్వీకరోతి ఇతి ప్రక్ష్యామి, సః కస్యచిత్ నామ వదిష్యతి, "సః ఉత్తమః చికిత్సకః అస్తి" ఇతి వదిష్యామి ।

తతః కిం భోజనం స్వీకుర్వన్ అస్తి ఇతి ప్రక్ష్యామి, యదా సః వదిష్యతి తదా "ఉత్తమః ఆహారః" ఇతి వదిష్యామి ।

ఏవమేవ చిన్తయన్ సః మిత్రగృహం ప్రాప్తవాన్ ।

అర్ధబధిరః - భోః భవతః స్వాస్థ్యం కథమ్ అస్తి ।
మిత్రమ్ - మ్రియమాణః అస్మి ।
(సః ఏవం ప్రదర్శయతి యత్ సర్వం శ్రుతవాన్ అస్తి)
సః - అస్తు, ఈశ్వరస్య కృపా అస్తి ।
(పునః పృచ్ఛతి)
కస్య చికిత్సకస్య ఉపచారం స్వీకరోతి ।
మిత్రమ్ (ఖిన్నః భూత్వా) - యమరాజస్య....

సః(తథైవ అభినయం కృత్వా) - బహూత్తమమ్.... సః తు బహు ఉత్తమః చికిత్సకః అస్తి, భవాన్ శీఘ్రం స్వస్థః భవిష్యతి ।
(పునః పృచ్ఛతి)
భోజనే కిం స్వీకరోతి?

మిత్రమ్(క్రోధేన) - పాషాణఖణ్డాః ....

సః - శోభనమ్.... తత్ తు సుపాచ్యః ఆహారః అస్తి ।

౧౨౪

రమణః - చిరకాలాత్ గణే భవతః ధ్వని న శ్రూయతే । కిఞ్చిత్ భణతు
కార్తికః - దాధర్తిదర్ధర్తిదర్ధర్షిబోభూతుతేతిక్తేఽలర్త్యాపనీఫణత్సంసనిష్యదత్కరిక్రత్కనిక్రదద్భరిభ్రద్దవిధ
చ
రమణః ధన్యవాదాః పునర్మిలావః

౧౨౫

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ప్రాతఃకాలే ఏకః శ్రేష్ఠీ (సేఠ) ఏకమ్ జనం తాడయన్ ఆసీత్ ।

ఏతద్ దృష్ట్వా బహవః జనాః ఏకత్రితాః, తాడయన్తం జనం చ పృష్టవన్తః - (యహ దేఖకర బహుత లోగ ఇకట్ఠే హో గయే ఔర పీటనే వాలే వ్యక్తి సే ఉన్హోంనే పూఛా -)

శ్రేష్ఠిన్ ! భవాన్ కిమర్థమ్ ఏనం వరాకమ్ ఏవం నిర్దయీభూయ తాడయతి ? (సేఠ జీ ! ఇస బేచారే కో నిర్దయతాపూర్వక ఐసే క్యోం పీట రహే హో ?)

శ్రేష్ఠీ ఉక్తవాన్ - అనేన దుష్టేన ద్వివర్షపూర్వం మత్తః దశసహస్రరూప్యకాణి ఋణరూపేణ గృహీతాని ఆసన్ । (దో వర్ష పహలే ఇస దుష్ట నే ముఝసే దస హజార రుపయే ఉధార లియే థే) మయా ఏకవర్షపర్యన్తం పునరపి పునః ఏషః ఋణరాశిం ప్రతిదానార్థమ్ అభిహితః । (మైంనే ఏక వర్ష తక బార బార ఇసే కర్జ కా పైసా లౌటనే కే లిఏ కహతా రహా ।)

పరం ప్రతివారమ్ ఏషః కథయతి స్మ - మమ పత్నీ చికిత్సాలయే అస్తి । (పరన్తు హర బార యహ కహతా రహా కి మేరీ పత్నీ హస్పతాల మేం హై ।)

అధునా జ్ఞాతమ్ అస్య పత్నీ తు చికిత్సాలయే నర్స- (nurse = ఉపచారికా) -రూపేణ కార్యరతా అస్తి ఇతి ।

అధునా భవన్తః ఏవ జ్ఞాపయన్తు ఏతాదృశేన జనేన సహ కథం వ్యావహర్తవ్యమ్ ఇతి (అబ ఆప హీ బతాయేం ఐసే ఆదమీ కే సాథ కైసా బర్తావ కియా జాయ ।) - KSG

౧౨౬

శిక్షకః - అహం వాక్యద్వయం వదామి తయోః మధ్యే కః భేదః అస్తి ఇతి వదతు ।
ఛాత్రః - అస్తు ।
శిక్షకః -
ప్రథమం వాక్యం "సః పాత్రాణి ప్రక్షాలితవాన్"।
ద్వితీయం వాక్యం "తేన పాత్రాణి ప్రక్షాలితవ్యాని ఆసన్"।
ఛాత్రః - ప్రథమే వాక్యే కర్తా "అవివాహితః" అస్తి ।
ద్వితీయే వాక్యే కర్తా "వివాహితః" అస్తి ।

౧౨౭

కశ్చిత్ ఉన్మత్తః ఆత్మానం దర్పణే దృష్ట్వా చిన్తయతి ।
ఏషః తు మయా కుత్రచిత్ దృష్టః ఏవ....
(సః తథైవ బహుకాలపర్యన్తం చిన్తితవాన్ అనన్తరం వదతి)
అరే ఏషః తు సః ఏవ అస్తి యః పరహ్యః మయా సహ కేశాన్ కర్తయితుమ్ ఉపవిష్టః ఆసీత్ ।

౧౨౮

కశ్చన చోరః రాత్రౌ ఏకస్మిన్ గృహే ప్రవిశతి ।

యదా సః గృహద్వారమ్ ఉద్ఘాటితవాన్ తదా అఙ్గణే శయానాయాః వృద్ధాయాః నిద్రా భగ్నా జాతా ।

సా చోరమ్ ఉద్దిశ్య వదతి - భవాన్ ఉత్తమపరివారస్య అస్తి ఇతి భాతి కదాచిత్ వివశతాకారణేన చౌరకార్యం కరోతి, అస్తు.... చిన్తా నాస్తి

తత్ర కపాటికాయాం ఏకా పేటికా అస్తి తత్ర సర్వం ధనమ్ అస్తి త్వం తత్ నేతుం శక్నోషి ।

(ఏతత్ శ్రుత్వా చోరః ప్రసన్నః భవతి

పరన్తు పూర్వం మమ పార్శ్వే ఆగత్య ఉపవిశతు, అహమ్ ఇదానీమేవ ఏకం స్వప్నం దృష్టవతీ కృపయా తస్య అర్థమ్ బోధయతు మహ్యమ్ ।

(చోరః తస్య సాధుతాం దృష్ట్వా తాం సకాశమ్ ఉపవిశతి వదతి చ)
ఆమ్ మాతః! ఉచ్యతాం భవత్యాః స్వప్నః ।

వృద్ధా - వత్స! అహం సమ్ప్రతి ఏవ దృష్టవతీ యత్ అహం మరుస్థలే అస్మి తథా తత్ర మమ పార్శ్వే ఏకః శ్వేనః ఆగత్య ఉచ్చైః వదతి, పఙ్కజ.... పఙ్కజ.... పఙ్కజ.... ఇతి (సా వృద్ధా అపి తథైవ ఉచ్చైః వదతి ।) అనన్తరం మమ స్వప్నః భగ్నః జాతః అధునా ఏతస్య స్వప్నస్య కః అర్థః ....

యదా వృద్ధా ఏతత్ వృత్తాన్తం వదన్తీ ఆసీత్ తదా ఏవ పార్శ్వస్థాత్ ప్రకోష్ఠాత్ వృదధాయాః కిశోరః పుత్రః పఙ్కజః ఉచ్చైః త్రివారం స్వనామ శ్రుత్వా ఉత్తిష్ఠతి తథా బహిః ఆగత్య చోరం గృహ్ణాతి సమ్యక్ తాడయతి చ ।

అనన్తరం వృద్ధా స్వపుత్రం వదతి అస్తు తిష్ఠతు ఏషః దణ్డం ప్రాప్తవాన్ అస్తి, తదా చోరః వదతి న, న, మాం ఇతోఽపి తాడయతు యతోఽహి మూర్ఖః అహం తాడనస్య ఏవ అధికారీ అస్మి ।

౧౨౯

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

యథాపూర్వం అస్మిన్ వారేఽపి నిర్వాచనం ద్వయోః చరణయోః భవిష్యతి । (పహలే కీ తరహ అబ కీ బార భీ చునావ దో చరణోం మేం హోగా)

౧– పూర్వం భవతాం మతదాతౄణాం చరణేషు (పహలే ఆప మతదాతాఓం కే చరణోం మేం) భవిష్యతి ంఅతయాచనతత్పరమనసః (వోట మాంగనే కే ఇచ్ఛుక మన వాలే (భవతాం చరణేషు సశ్రద్ధమ్ ఆగమిష్యన్తి ।

౨– తదనన్తరం చయనితాభ్యర్థినాం చరణేషు భవద్భిః గన్తవ్యం భవిష్యతి (బాద మేం చునే జా చుకే చన్దిదతేస్ కే చరణోం మేం ఆపకో జానా హోగా) । ఏతద్ ద్వితీయం చరణం భవిష్యతి । KSG

౧౩౦

కౌతుకః జన్తుశాలయాం వృత్తిం ప్రాప్తవాన్ ।
ఏకదా సః సింహపఞ్జరస్య ద్వారే తాలం న స్థాపితవాన్ ।
(తదా అధికారీ పృచ్ఛతి)
త్వం కిమర్థం న తాలం స్థాపితవాన్?

కౌతుకః - కా ఆవశ్యకతా, ఏతావన్తం హింసకం పశుం కః చోరయేత్ ।

౧౩౧

కోఇరలసంస్కృత - అహో, దూరవాణీవ్యసనమ్ కథం త్యజేయమ్?
పతంగహ - ఉచ్చతమే పర్వతే గత్వా తతః వేగేన ఫోనమ్ అధః క్షిప ।
శీఘ్రం హి తవ మదః అపగమిష్యతి న సంశయః ।

౧౩౨

కార్తికః - కుతః ఆగచ్ఛసి రే ?
రమణః - లిజ్లోటౌ స్వామీజీ ఆశ్రమతః
కార్తికః - కిం నామధేయమేషః ?
రమణః - కిమపి పుచ్ఛతు సః సదా వదతి
- భవేత్ భవతు .... భవేత్ భవతు
ఇతి అతః ....

౧౩౩

కారాగృహే స్థితః కశ్చన సైనికః స్వస్య అధికారిణం వదతి ౭
సైనికః - మహోదయ! హ్యః కేచన అపరాధినః కారాగృహే రామాయణస్య నాటకం కృతవన్తః ।

అధికారీ - చేత్ తత్ర కా వా సమస్యా?

సైనికః - సమస్యా తు నాస్తి పరన్తు....

అధికారీ - పరన్తు కిమ్.... శీఘ్రం వదతు ।

సైనికః - హ్యః యః అపరాధీ హనుమతః అభినయం కృతవాన్ సః ఇదానీమ్ అపి "సఞ్జీవనీ" ఓషధిం స్వీకృత్య న ప్రత్యాగతవాన్

౧౩౪

రాజ్యస్య ముఖ్యమన్త్రీ జనాన్ సమస్యాః పృచ్ఛతి స్మ, తదా కశ్చన జనః ఏవం వదతి౭

ముఖ్యమంత్రీ - తవ కతి అపత్యాని సన్తి?

జనః - చత్వారః బాలకాః సన్తి ।

ముఖ్యమంత్రీ - తే కిం కుర్వన్తి?

జనః - ప్రథమః B. Tech కృతవాన్, ద్వితీయః MCA కృతవాన్, తృతీయః MA కృతవాన్ తథా చతుర్థః చోరః అస్తి ।

ముఖ్యమంత్రీ - చేత్ కిమర్థం న తం చోరం గృహాత్ నిష్కాసయతి....?

జనః (ఖిన్నో భూత్వా) - సః ఏవ ధనం అర్జతి అన్యే తు నిరుద్యోగినః సన్తి ।

౧౩౫

(ఏకః లఘుః బాలః స్వమాతరం వదతి ।)

బాలః - అమ్బ! భవతీ జానాతి హ్యః రాత్రౌ ఉత్థాయ యదా అహం మూత్రణం కర్తుం గతవాన్ తదా కిమభవత్....

అమ్బా - న వత్స ! కిమభవత్ వద ।

బాలః - అహం యదా శౌచాలయస్య ద్వారమ్ ఉద్ఘాటితవాన్ తదా స్వతః ప్రకాశః అభవత్ తథా చ శీతలః వాయుః ప్రవహతి స్మ ।

(ఏతత్ శ్రుత్వా క్రుద్ధా మాతా వదతి)

అమ్బా - రే దుష్ట! అద్య పునః త్వం ప్రశీతకే మూత్రణం కృతవాన్ ।

౧౩౬

ఏకస్యాః కక్షాయాః సామూహికచిత్రం (Group photo)దర్శయిత్వా ఏకా శిక్షికా స్వదుష్టశిష్యం రాకేశం వదతి ।

శిక్షికా - రే రాకేశ! పఠతు నో చేత్ భవిష్యకాలే ఏతత్ చిత్రం దృష్ట్వా భవాన్ వదిష్యతి యత్ ....

ఏషః అస్తి రాజా యః అధునా అభియన్తా అస్తి ।

ఏషః అస్తి మోహితః సః మహాన్ సంస్కృతజ్ఞః అస్తి ।

ఏషా అస్తి లతా యా అధునా శ్రేష్ఠా అధివక్త్రీ అస్తి ।

తథా ఏషోఽస్మి అహం తత్రైవ

(ఏతత్ సర్వం శ్రుత్వా తత్క్షణమేవ బుద్ధిమాన్ రాకేశః వదతి)

రాకేశః - ఏషా అస్మాకం శిక్షికా యా అధునా దివంగతా

౧౩౭

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

చోరస్య పుత్రః - జనక ! అహం చాకలేహమ్ ఇచ్ఛామి । ఆనయతు కిల !

చోరః - ప్రతీక్షాం కరోతు రే ! ఆపణాని పిహితాని భవన్తు ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౩౮

(చికిత్సకః కోరోనారోగిణం పృచ్ఛతి)

చికిత్సకః - తవ అన్తిమా ఇచ్ఛా కా అస్తి ?

రోగీ - జీవనే యైః జనైః సహ మమ క్లేశః అస్తి తాన్ ఆలిఙ్గ్య క్షమాయాచనం కర్తుమ్ ఇచ్ఛామి ।

౧౩౯

(కశ్చన కృశకాయః పురుషః స్వస్థూలాం భార్యాం పృచ్ఛతి)

పురుషః - ఏతత్ తు వదతు యత్, కష్టాని సహమానః మరణం వరమ్ అథవా ఏకస్మిన్ ఏవ క్షణే మరణం వరం?

భార్యా - ఏకస్మిన్ క్షణే మరణమ్ ఏవ వరమ్ ।

పురుషః - ఏవం చేత్ , భవతీ స్వస్యాః ద్వితీయం పాదమ్ అపి మమ ఉపరి స్థాపయతు ।

౧౪౦

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

సురేఖా కాచన తరుణీ । తస్యాః వాఙ్నిశ్చయః (engagement) అభవత్ । సురేఖాయాః సఖీ అస్తి సువర్ణా । సువర్ణా కిఞ్చిత్ పరిహాసశీలా అస్తి ।

సువర్ణా - సురేఖే, భవతీ ప్రతిదినమ్ ఏకం సేవఫలం (apple) ఖాదతి ఖలు ?

సురేఖా - ఆమ్ ।

సువర్ణా - యది స్వహితమ్ ఇచ్ఛతి భవతీ తర్హి ఇతఃపరం మా ఖాదతు ।

సురేఖా - (సాశ్చర్యమ్) కస్మాత్ కారణాత్ ?

సువర్ణా - భవత్యాః భావీ పతిః చికిత్సకః (doctor) అస్తి కిల !

సంస్కృతానన్దః ।

౧౪౧

కౌతుకః - అహం యత్ కిమపి కార్యం కరోమి మమ పత్నీ సర్వదా మధ్యే ఆగచ్ఛతి ।

మిత్రమ్ -భవాన్ కిమర్థం న ట్రకయానచాలనస్య కార్యం కరోతి కదాచిత్ భవతః భాగ్యం పరివర్తితం భవేత్ ।

౧౪౨

కార్తికః - కతి లకారాః సన్తి ?

రమణః - దశ ఇతి మన్యే

కార్తికః - తే కే ?

రమణః - ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్

కార్తికః - కిం భణతి రే ?

రమణః - భవాన్ ఏవ ఉక్తవాన్ యత్

అనుబన్ధలోపే సర్వేషాం లకారాణం "ల్" ఇత్యేవ అవశిష్యతే । ఇతి

కార్తికః - సర్వేషాం శిష్యాణాం స్నాతకానన్తరమ్ త్వమేవాత్ర అవశిష్యసే

రమణః -

౧౪౩

ఏకా రుదన్తీ భయభీతా చ మహిలా సాయఙ్కాలసమయే త్వరయా ఆరక్షకస్థానకం (పోలిచే స్తతిఓన్) ప్రవేశం కృతవతీ తత్రస్థం చ సమవేక్షకమ్ (నిరీక్షకమ్, ఇన్స్పెక్టోర్, సమాలోకకమ్) ఉక్తవతీ ।

మహిలా - మహోదయ ! మమ పతిరాజః అద్య ప్రభాతే ఆలుకాన్ ఆనేతుం గృహాత్ నిర్గతః । ఇదానీం సాయఙ్కాలః । కిన్తు ఇదానీం యావత్ అపి సః న ప్రత్యాగతః । మమ మానసే మహతీ చిన్తా వర్తతే । కిమపి కరోతు మహోదయ !

సమవేక్షకః - చిన్తా మాస్తు, భగిని ! మయా ఇదానీమ్ ఏవ మమ గృహోపయోగార్థమ్ ఆలుకాః క్రీతాః । భవతీ తాన్ నయతు, శాకం చ పాచయతు । అహమ్ ఆలుకాన్ వినా కథమ్ అపి చాలయిష్యామి ।

౧౪౪

చికిత్సకః (రోగిణం ప్రతి)- బహుః కృశకాయః అసి త్వమ్ ....
ఫలాని ఖాద ఆవరణేన సహ ।

(అగ్రిమే దివసే)

రోగీ - భోః చికిత్సకవర్య!
బహుః ఉదరవేదనా భవతి కృపయా కిమపి కరోతు ।

చికిత్సకః - కిమ్ ఖాదితవాన్ త్వమ్?

రోగీ - నారికేలమ్ ఆవరణేన సహ ।

౧౪౫

ఓం శ్రీహరయే నమః ॥ జయశ్రీకృష్ణ ॥

౧౪౬

ఏకా స్త్రీ ఏకం వృషభం లప్సికాం పూలికాం చ ఖాదయతిస్మ ।
ఏక మహిలా ఏక సాండ్ కో హలువా-పూడీ ఖిలా రహీ థీ ।

తత్ర స్థితః ఏకః సజ్జనః సంశయం కృతవాన్ సమ్భవతః ఇయం స్త్రీ వృషభం ధేనుః చేతతి ! వహాం ఖడే ఏక సజ్జన కో శక హుఆ కి శాయద యహ మహిలా సాఁడ కో గాయ సమఝ రహీ హై !

తదా.... ఽతబ....

సజ్జనః- భగిని అయం వృషభః అస్తి । ధేనుః నాస్తి యత్ భవతీ ఇమం పూలికాః ఖాదయతి ।

ఽఽ బహన, యహ సాఁడ హై, గాయ నహీం, జో ఆప ఇసే పూడియాఁ ఖిలా రహీ హైం ।

అయం వృషభః చ నిత్యం గ్రామే త్రిచతుర్జనాన్ శృఙ్గేన ఆఘాతం కృత్వా అస్థీని త్రోటయతి ।
ఔర యహ సాండ ప్రతి దిన గాఁవ మేం తీన చార లోగోం కో సీంగ మార కర హడ్డియాఁ తోడ దేతా హై ।

మహిలా- బన్ధో ! అహం జానామి యత్ అయం వృషభః అస్తి । పరన్తు భవాన్ న జానాతి యత్
మహిలా - భాఈసాహబ ! ముఝే పతా హై కి.... యహ సాఁడ హై ! పర ఆపకో నహీం పతా కి....

మమ పతిః అస్థిచికిత్సకః అస్తి తస్య చ చికిత్సాలయః అనేన వృషభేన ఏవ చలతి ।
ఽమేరే పతి హడ్డియోం కే డాక్టర హైం ఔర ఉనకా హాస్పిటల ఇసీ సాఁడ కీ వజహ సే హీ చల రహా హై....!

ఓం ॥ జయతు సంస్కృతమ్ ॥ జయతు భారతమ్ ॥ ఓం

౧౪౭

ఏకా మహిలా ఆపణం గచ్ఛతి శాటికాం క్రేతుమ్ ।
ఆపణికః - కీదృశీం శాటికామ్ దర్శయాని?

మహిలా - తాదృశీం దర్శయతు యాం దృష్ట్వా ప్రతివేశినీ ఈర్ష్యయా ఏవ మ్రియేత ।

౧౪౮

కౌతుకః - భోః, త్వం కిమర్థం చికిత్సాలయాత్ శల్యచికిత్సామ్ అకారయిత్వా ఏవ ఆగతవాన్ అసి ।

మిత్రమ్ - అరే, తత్ర అనువైద్యా వారం వారం వదన్తీ ఆసీత్ యత్ భయం మా కరు, ధైర్యం ధరతు, కిమపి న భవిష్యతి, లఘుః శల్యక్రియా ఏవ అస్తి ఇతి ।

కౌతుకః - చేత్ ఏతస్మిన్ కో వా క్లేశః, సా సమ్యక్ ఏవ వదతి స్మ ।

మిత్రమ్ - అరే, సా మాం న అపితు వైద్యం వదతి స్మ ।

౧౪౯

ఓం

హ॑లో ! అద్య వర్ల్డ మదరటంగ డే అస్తి ఇతి భవతాం నా॑లేజ అస్తి కిమ్ ?

ఇన ఫ॑క్ట అహం తు మోస్టలీ మదరటంగేన ఏవ టా॑కింగ కరోమి । కదా కదా ఆ॑కేజనలీ సీచ్యుఏశనస్య రిక్వాయరమేంట అస్తి చేత్ ఇంగ్లిశస్య అపి యూజ కరోమి । కిన్తు తత్ తు రేఅరలీ ।

మమ గృహే అపి వయం సర్వే ఫ॑మిలీ మేంబర్స ఇనవ్వైరిఏబలీ మదరటంగేన ఏవ వదామః । అరే అస్మాకం మదరటంగస్య ప్రోటేక్షన్ అస్మాభిః ఏవ కరణీయం ఖలు ! కిమర్థం జనాః అన్నేసేసరిలీ ఇంగ్లిశం వదన్తి న జానే । స్వస్య ఏజ్యుకేశన దర్శయన్తి తే ।

అరే ! సా॑రీ సా॑రీ ! మమ మోబాఈలస్య రింగ శ్రూయతే । పశ్యామి కస్య కా॑ల అస్తి ఇతి । అన్యథా పునః మిసకా॑ల భవతి చేత్ ప్రా॑బ్లేమ !

ఓ కే ! గుడ్డే ! సీ యూ అగేన !

ఏతాదృశం వక్తవ్యం మాతృభాషయా కుర్వతాం జనానాం కృతే సాష్టాఙ్గం నమనమ్ అద్య వైశ్విక-మాతృభాషా-దివస-నిమిత్తమ్ !
సంస్కృతానన్దః ।

౧౫౦

చతురః శిక్షకః ౭

సర్వకారీయే విద్యాలయే ఏకః శిక్షకః గహననిద్రాయాం నిద్రాతి స్మ ।

తదా ఏవ జనపదశిక్షాధికారీ విద్యాలయమ్ ఆగతవాన్, సః శయానః ఆసీత్ ఇతి అధికారీ జ్ఞాతవాన్,

బహుకాలపర్యన్తమ్ ఉత్థాపనాత్ అనన్తరం యదా శిక్షకః ఉత్తిష్ఠతి తదా సః పరిస్థితిమ్ అభిజ్ఞాయ ఝటితి వదతి....

శిక్షకః - అస్తు బాలకాః! భవన్తః అధునా సమ్యక్ జ్ఞాతవన్తః ఖలు కుమ్భకర్ణః కథం శేతే ఇతి ।

౧౫౧

పితా పుత్రస్య ఉపరి క్రోధం కుర్వన్ వదతి....

పితా - ఏకమపి కార్యం సమ్యక్ రూపేణ న కరోషి, అజగన్ధమ్ (పుదీనా) ఆనేతుం ప్రేషితః పరం ధాన్యాకమ్ (ధనియా) ఆనీతవాన్ త్వమ్....

తవ సదృశః మూర్ఖజనః తు గృహాత్ నిష్కాసనీయః ।

పుత్రః - తాత! యది ఏవం చేత్ ఆగచ్ఛ ఆవాం గృహాత్ నిర్గచ్ఛావః ।

పితా - కిమర్థమ్ ఆవామ్ ।

పుత్రః - యతోఽహి మాతా వదన్తీ ఆసీత్ యత్ ఏతత్ తు మేథికా (మైథీ) అస్తి ।

౧౫౨

భక్తః - హే భగవన్ ! భవాన్ కుత్ర అస్తి ?

భగవాన్ - హే భక్త ! త్వం కిమ్ ఇచ్ఛసి తత్ మాం పృచ్ఛ । అహం యచ్ఛామి ।

భక్తః - అహం సముద్రస్య తరణం కర్తుమ్ ఇచ్ఛామి । అతః సాగరస్య ఉపరి వజ్రచూర్ణ-మార్గ-నిర్మాణం కృపయా భవతా కర్తవ్యమ్ ।

భగవాన్ - భోః ! సముద్ర-మధ్యే వజ్రచూర్ణ-మార్గ-నిర్మాణం తు బహు కఠినం కార్యం భవతి । అన్యం వరం పృచ్ఛతు ।

భక్తః - తర్హి మమ భార్యయా తస్యాః వచనాని న్యూనాని కరణీయాని । తయా మమ వచనాని ఏవ శ్రోతవ్యాని ప్రతివాదః న

కరణీయః చ ఇతి వరాః భవతా దీయన్తామ్ ।

భగవాన్ - అహో ! చిన్తా మాస్తు । ఏకం క్షణం దదాతు । వజ్రచూర్ణ-మార్గః సిద్ధః భవిష్యతి ।

భక్తః - ????????

Devotee : Oh God! Where are you ?

God : Dear Bhakta! What do you want ? Ask me, I will give you.

Devotee : I want to cross the ocean. So, a cement road should be built on the ocean by you.

God : Building a cement road is a very hard task. Ask me another boon.

Devotee : Then my wife should try to reduce her lectures and listen to me without arguments.

God : Ok Bhakta! Your cement road will be ready in a second.

Devotee : ?????

౧×౩

పతిః - కీదృశం సూపం నిర్మితవతీ భవతీ? లవణతా నాస్తి కటుతా నాస్తి నిస్స్వాదుః అస్తి । సమ్పూర్ణే దివసే భవతీ దూర్వాణ్యామ్ ఏవ వ్యస్తా భవతీ కిమపి న జానాతి కథం నిర్మాతవ్యం కథం న ఇతి ।

(వేల్లనీం దర్శయన్తీ పత్నీ ఉక్తవతీ)

పత్నీ - ప్రథమం భవాన్ దూరవాణీమ్ అపసార్య ఖాదతు బహుకాలాత్ పశ్యామి యత్ తత్ర జలేన రోటికాం ఖాదన్ అస్తి ।

౧×౪

ఓం

పితా - అద్యతన-ధావనస్పర్ధాయాం భవతా విజయః ప్రాప్తః కిమ్ ?

పుత్రః - న పితృవర్య !

పితా - కియత్ శోచ్యం రే ! (how pitiable !) అరే భోః! శివాజి-మహారాజః భవత్సమవయస్కః (of your age) ఆసీత్ తదా తేన దుర్గద్వయం ప్రాప్తమ్ ఆసీత్ !

పుత్రః - సత్యమ్ ఏవ పితృవర్య ! కిన్తు యదా మహారాజః భవత్సమవయస్కః ఆసీత్ తదా సః ఛత్రపతి-నృపః అభవత్ ఖలు !

— సంస్కృతానన్దః ।

౧౫౫

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ఉత్తరప్రదేశ-విధానసభాయై ఆయోజితస్య నిర్వాచనస్య ఘోషితః ఆధికారికః పరిణామః
(Officially announced Results of Election held for U.P. Assembly)

శివసేనాదలమ్ - ౩౯౫
సమాజవాదీ-పార్టీం - ౨౧౦
భారతీయ-జనతా-పార్టీ - ౦౦౧
బహుజన సమాజ పార్టీ - ౨౬౫
కాంగ్రేస-దలమ్ - ౩౮౫
అపనా-దలమ్ - ౦౦౪
అన్యాని దలాని - ౧౨౪౧

కృపయా అధోలిఖితమ్ అపి పశ్యతామ్ ....

ఉపరిదత్తా సంఖ్యా తేషాం
ప్రత్యాశినామ్ అస్తి యేషాం ప్రతిభూః అపహృతః (యహ సంఖ్యా ఉన ఉమ్మీదవారోం కీ హై జినకీ జమానత జబ్త హో గఈ హై = Those whose security deposit has been confiscated) । KSG

౧౫౬

- సుజాతా హళదీపుర, ముమ్బఈ

జనకః - విశాల, అద్య తవ అమ్బాయాః స్వాస్థ్యం సమ్యక్ నాస్తి వా ? హోరాద్వయం సా కిమపి న ఉక్తవతీ । కిమర్థమ్ ? మూర్ఖ, కిం కృతవాన్ త్వమ్ ??
విశాలః - తాత, చిన్తా మాస్తు । స్వస్థా అస్తి సా । సా ఓష్ఠరఙ్గమ్ (లిప్స్టిక) ఇష్టవతీ । అహమ్ అనవధానేన తస్యై ఫేవిస్టిక-లేపమ్ దత్తవాన్ ।
జనకః - అత్యుత్తమమ్ । శతాయుషీ భవ । ఈశ్వరకృపయా ఈదృశః సుపుత్రః సర్వే లభేయుః।

౧౫౭

ఓం

శిక్షకః - గృహకార్యార్థం దత్తానాం ప్రశ్నానామ్ ఉత్తరాణి లిఖితాని కిమ్ ?
ఛాత్రః - న ఆచార్య మహోదయ !
శిక్షకః - కిం కారణమ్ ?
ఛాత్రః - మహోదయ ! మమ పితా అన్యత్ కార్యార్థమ్ ఆదినం గృహాత్ బహిః ఆసీత్ ।
— సంస్కృతానన్దః ।

౧౫౮

కదా యాస్యతి హోలికా?

ఉల్కేతి చలితే చిత్రే కదా యాస్యతి హోలికా?।
పృచ్ఛకో గబ్బరో జాతస్ తథేమాః సకలాః ప్రజాః ॥

ఉల్కా (శోలే) నామక చలచిత్ర మేం "హోలీ కబ హై?" పూఛనే వాలా గబ్బర సింహ హుఆ థా । ఉసీ ప్రకార ఆజ సారీ జనతా హై ।

౭ కుశాగ్ర అనికేత

౧౫౯

ద్రోణాచార్యః - "అర్జున! త్వం కిం పశ్యసి?"
అర్జునః- "ఆచార్య! అహం కేవలం ఏకమ్ ఆమ్రఫలం పశ్యామి"।
ద్రోణః- " తర్హి అహం భవనస్య అన్తః ప్రవిశ్య ద్వారం కీలయామి । తదనన్తరం త్వం అస్త్రప్రేషణేన ఆమ్రఫలం పాతయ ।"

౧౬౦

॥ ఓం ॥
హాస-సేచనమ్ ।

కశ్చన ధనికః తస్య పుత్రం ప్రతి ఉపదేశం కరోతి ।

ధనికః - ప్రాణేషు కణ్ణమ్ ఆగతేషు అపి అన్యజనేభ్యః దత్తస్య వచనస్య పాలనమ్ అవశ్యం కఠోరతయా చ ఏవ కరణీయమ్ । వచనభఙ్గః తు కదాపి నైవ భవేత్ ।

పుత్రః - ఆం, పితృవర్య !

ధనికః - తస్మాత్ అపి అధికమ్ ఏవ మహత్వపూర్ణమ్ అస్తి యద్ ....

పుత్రః - ఆమ్ । వదతు పితృవర్య ! శ్రుణోమి అహమ్ ।

ధనికః - ప్రాణేషు కణ్ణమ్ ఆగతేషు అపి కస్మై అపి కదాపి కిమపి వచనం నైవ దాతవ్యమ్ !

భవతాం సర్వేషాం జీవనం వచనభారరహితం భవేత్ !
సంస్కృతానన్దః ।

౧౬౧

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

కస్మింశ్చిత్ వర్గే కశ్చన శిక్షకః "స్మ భూతకాలః" ఇతి బిన్దోః పాఠనం కరోతి ।

శిక్షకః - యా క్రియా పూర్వకాలే సాతత్యేన ఘటితా సా క్రియా భూతకాలస్య ఏతేన ప్రకారేణ దర్శితా భవేత్ । అధునా సా క్రియా నైవ ఘటతి ఇతి తస్య భావార్థః అస్తి ।

భూతకాలే అముకకృతిః కర్తృణా బహువారం కృతా కిన్తు సద్యః నైవ క్రియతే ఇతి భావం దర్శయితుం ఏతస్య ప్రయోగః భవతి ।

ఆఙ్గ్లభాషాయామ్ ఏతస్య అనువాదః "ఉసేద్ తో" ఇత్యేన భవితుం శక్నోతి ।

ఉదాహరణార్థం,

యువావస్థాయామ్ అహం నృత్యం కరోమి స్మ । (అధునా న కరోమి ।)
In the young age I used to dance. (Presently I don't.)

పూర్వం సా గాయతి స్మ । (అధునా న గాయతి ।)

సత్యయుగే సాక్షాత్ ఈశ్వర-దర్శనం భవతి స్మ । (అధునా న భవతి ।)

.

.

.

ఇదానీం భవన్తః అపి కానిచిత్ ఉదాహరణాని వదన్తు । రాహుల ! భవాన్ ప్రథమం వదతు ।

రాహులః - శైశవకాలే అహం సత్యం వదామి స్మ ।

(భవతాం సర్వేషాం జీవనమ్ సత్యయుతం భవేత్ ।)

సంస్కృతానన్దః ।

౧౬౨

కశ్చన వృద్ధః ప్రతివర్షం స్వపత్న్యా సహ వివాహం రచయతి స్మ ।
కామపి బాధాం వినా సర్వః మాఙ్గలికకార్యక్రమః సుసమ్పన్నః భవతి స్మ । ఏవమేవ ప్రతివర్షం తస్యైవ పునరావృత్తిః భవతి స్మ ।
సమ్పూర్ణే గ్రామే వివాహోత్సవోఽయం కుతూహలస్య విషయః అభవత్ ।
అన్తే చ ఏతద్దృష్ట్వా కశ్చన తూష్ణీం స్థాతుం న అశక్నోత్, స చ తస్య కారణం తమ్ అపృచ్ఛత్ భోః! భవాన్ కిమర్థం ప్రతివర్షమ్ ఏకయా సహైవ పునః పునః వివాహం కరోతి? వృద్ధః తదా హసన్ ప్రత్యవదత్ - భోః! అహం తమేవ శబ్దం శ్రుత్వా అతీవ ప్రసన్నః భవామి, అతః పునః పునః వివాహం కరోమి ।
సః పునః అపృచ్ఛత్ కః స శబ్దః?

వృద్ధః అవదత్ యదా పణ్డితః వదతి యువానమ్ (వరమ్) ఆహ్వాయన్తు । ఇత్యేవ పణ్డితస్య ముఖాత్ యువాన్ ఇతి శబ్దం శ్రుత్వా అహం ప్రసన్నః భవామి ।

౧౬౩

॥ ఓం ॥

భోజనోత్తరం మనోరఞ్జనమ్ !

గ్రాహకః - ఇయత్ మహార్ఘం ధాన్యమ్ ?

ఆపణికః - యుక్రేనతః ఆగచ్ఛతి ।

గ్రాహకః - ఖాద్యతైలమ్ అపి ఏతావత్ప్రమాణేన మహార్ఘం కథమ్ ?

ఆపణికః - యుక్రేనతః ఆగచ్ఛతి ।

గ్రాహకః - శర్కరా అపి ఏతావతీ మహార్ఘా ?

ఆపణికః - యుక్రేనతః ఆగచ్ఛతి ।

గ్రాహకః వస్తూనాం క్రయణం కరోతి । వస్తూని గృహీత్వా ధనం చ అదత్వా ఏవ గమనం కరోతి ।

ఆపణికః - అరే మహోదయ ! ధనం న దత్తం భవతా ।

గ్రాహకః - యుక్రేనతః ఆగమిష్యతి ।

అస్మద్దేశీయమ్ ఆనన్దమ్ అనుభవన్తు సర్వే ।
సంస్కృతానన్దః ।

౧౬౪

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ఏకః విద్యార్థీ పరీక్షాయాం శూన్యాంకం (౦) ప్రాప్తవాన్ యద్యపి తస్య సర్వేషాం ప్రశ్నానామ్ ఉత్తరాణి శుద్ధాని ఆసన్ । కథమ్ ఏతద్ అభవత్ ఇతి ద్రష్టవ్యమ్ । (కైసే హుఆ యహ దేఖనా చాహిఏ ।)

(ప్రశ్నాన్ తస్య ఉత్తరాణి చ పశ్యన్తు

ప్ర౦౧–టీపూ సులతానః కస్మిన్ యుద్ధే అమ్రియత్ ?
ఉ౦ – స్వకీయే అన్తిమే యుద్ధే ।

ప్ర౦ ౨ - పతి-పత్నోః సమ్బన్ధ-విచ్ఛేదస్య ముఖ్యం కారణం కిం భవతి ?

ఉ౦ - తయోః వివాహః ।

ప్ర౦ ౪ - మహాత్మా గాంధీ కదా జన్మ లేభే ?

ఉ౦ - స్వకీయే జన్మ దివసే ।

ప్ర౦ ౫ - త్రి-జనేషు షట్ ఆమ్రాణి కథం సమం విభక్తుం శక్యన్తే ?

ఉ౦– మైంగో-శేకం (ఆమ్రగుత్థనం) నిర్మాయ పేయపాత్రేషు సమం పాతయిత్వా ।

ప్ర౦ ౬ - భారతదేశే ఏకవర్షకాలే సర్వాధికం హిమం కుత్ర పతతి ?

ఉ౦ - మద్యపానాం మద్యపాత్రేషు । (శరాబియోం కే ప్యాలోం మేం ।) KSG

౧౬౫

॥ ఓం ॥

కశ్చన గృహస్థః కార్యార్థం గృహాత్ బహిః గచ్ఛతి । గమనసమయే ద్వారే టిప్పణీం (note) స్థాపయతి । "అత్ర చోరికా మాస్తు కృపయా । అహం ముష్టియుద్ధస్పర్ధా-విజేతా అస్మి ।"

(No theft here, please. I am a boxing champion.)

కశ్చన చోరః తత్ర ఆగచ్ఛతి । టిప్పణీం పఠతి । బహుమూల్య-వస్తూని చోరయతి । గమనసమయే ద్వారే కాఞ్చన అన్యాం టిప్పణీం స్థాపయతి ।

ప్రత్యాగమనపశ్చాత్ గృహస్థః టిప్పణీం పఠతి । తస్యాం లిఖితమ్ అస్తి.
"మమ అన్వేషణం మాస్తు కృపయా । అహం ధావనస్పర్ధా-విజేతా అస్మి ।" (No search of mine, please. I am a running champion.)

సంస్కృతానన్దః ।

The సంస్కృత సంవాదః telegram/whatsapp channel provides vAkyAbhyAsa, subhAShitam, hAsyakaNikA and many others. The group also hosts daily discussion via telegram voicechat at 11AM. Also with the subsidiary named రామదూతః the group is active in providing All India Radio (AIR) sanskrit news and text bulletins, and magazines such as samprati vArtAH, DD news vArtA, sudharma, sanskritvArtA and all online freely available sources at one place. Join –

Telegram channel link : https://t.me/samskrt$_samvadah$
Whatsapp group link : https://chat.whatsapp.com/HLeG1yYRUbk4Il2GuTLjKa
Ramdootah telegram Link : https://t.me/ramdootah
Ramdootah Whatsapp Link : https://chat.whatsapp.com/EQvIhBgzbFvLnG5A65Z368

Contact samskrit.samvadah at gmail dot com for any questions and details.

Checkout the archive page on the sanskritdocuments.org :
https://sanskritdocuments.org/sites/samvadah/

Collection of Jokes in Sanskrit

pdf was typeset on August 30, 2024

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*